

بلوچی

۶ صف

مليين سرود

دا عزت د هر افغان دی	دا وطن افغانستان دی
هر بچی یې قهرمان دی	کور د سولې کور د تورې
د بلوڅو د ازبکو	دا وطن د ټولو کور دی
د ترکمنو د تاجکو	د پښتون او هزاره وو
پامیریان، نورستانیان	ورسره عرب، گوجر دي
هم ایماق، هم پشه یان	براهوي دي، قزلباش دي
لکه لمر پر شنه آسمان	دا هېواد به تل ځلېږي
لکه زړه وي جاویدان	په سینه کې د آسیا به
وایو الله اکبر وایو الله اکبر	نوم د حق مودی رهبر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بلوچی

ششم صنف

چاپی سال: هـ. ش. ۱۳۹۹

کتابی درستی کنگ

مضمون: بلوچیی زوان

نویسوک: تعلیمین نصابی بلوچیی بهری نویسوکین ډل.

ایدت کڼوک: بلوچیی زوانی در سین کتابانی نویسوکین ډل.

صنف: ششم

متنی زوان: بلوچی

دیمری دیوک: تعلیمین نصابی دیمری و درسین کتابانی لیکگی مزین ریاست.

شینگ کڼوک: معارفی وزارتی عامه ین آگاهی و ارتباطی ریاست.

چاپی سال: هجری شمسی ۱۳۹۹

ایمیل آدرس: curriculum@moe.gov.af

درسین کتابانی چاپ، بهر وبها کنگی حک په افغانستانی اسلامیین جمهوریی معارفی وزارت

ساتگنت. به بازارا زیتن و بها کنگش منع انت گون خلافان قانونیین سلوکی بیت.

معارفی وزیري پيغام

اقرا با سم ربك

پاكين خالقې با زين حمد و ستا كه اماره هستي دات و و نتن و نمشته كرتني مزنين نعمتي واوند كرت و بازين درود په خاتم رسول حضرت محمد مصطفي ﷺ كه خداوند ﷻ ي اولي پيغام په آبي (وتنن) انت. چوكه په درستان روش و درانت. هجري شمسي ۱۳۹۷ سال به معارفي سالي ناما نام گپنگ بوت. پميشا به امي و طنا به تعليم و رود ینگې نظامي جتاجتايين بهران بازين بنياديين بدل بوگي كيت: معلم، وانديگ، كتاب، مكتب، اداره و ماس و پساني شورا افغانستاني معارفي شش بنياديين بهرزانتيگه بنت كه به وطني تعليم و رودينگي و د وديمرپيا مزنين تاثيري دارنت. به انچين قسمت جوړ كنوكين و هدي، افغانستاني معارفي رهدبرپي مزنين خانواده تعهد كرتي كه به وطني تعليم و رودينگي انونين نظامي و د و ديمرپيا بنياديين بدل بوگي ياريت.

شه همي روگها تعليمي نصابي اصلاح وديمرپي شه معارفي وزارتني سرني كاران انت. به اي بهرا تعليمي نصابي اصلاح و ديمرپي، كتاباني مزند و محتوي گهبودي و به مكاتب و مدرسه ان، سرکاری و خصوصي بنيادان درسيين كتاباني رسيستن و بهركرتن به معارفي وزارتني پروگراماني اولسرا جاه داريت. اما باوردان، اگه كتاب جوانين كيفيتي داشتگ مه بنت، وطني تعليمي سك و پرواكين مخسدانا به دستا آورتگه نه كنن.

په يات بوتگين مخسداني به دستا آورتن و يك كارين هيل زورگين نظامي رسگا شه مچين وطني دلسوچين معلم و مدرس و زانگ و كمالي واوندن مديران كه آيوكين نسلي رودينوك انت، په عزتداريه لوټن كه په اي درسيين كتابي هيل داتن و آبي مزند و محتوي رسيستنا به امي عزيزين فرزندان شه هررازي كوشتي پدا مه كنزن و به كاري و سرپدين نسلي تعليم و رودينگا گون ديني و مليين ارزشتان گون ايراد گروكين فكري كوشت بكننت. هر روچ سر تعهد و ذمه واريي منگي نوک كرتنا گون اي نيتاسبخ داتنا بناكننت كه به زوتين آيوكي عزيزين و انديگ، تاثير دارين رودينتيگ بوتگين شهروند و آبات و ديما شتگين افغانستاني جوړكنوك بنت.

همي رازشه عزيز و دوستين وانديگان كه وطني باندي روچي پرازشين پيه و سرمايه انت لوټين كه رساكا مه شموشت و په باز ادب و احترام گون علمي پټ و پولی شه عزيزين معلماني سبخا په جواني كټ بزورنت ووتي عزتمدين معلم زانگ و علمي اوشگ چين بنت.

گلپسرا شه وطني هيل ديوكين كارزانتان، تعليم و رودينگي دانديگان و تعليمي نصابي فنيين بهري همكاران كه په اي درسيين كتابي بريركرتا شپ و روچ كوشت كرتگش قدر كرتي وشه مزنين خالقي دربارا په آوان به اي پاك و انسان جوړ كنوكين راها سوب و كاميايه لوټين.

به يك معياري و ديماشتگين معارفي نظامي دسترسي و آبات و ديماشتگين افغانستاني رسگي اوميتا كه سرپد، آزات و آسوده حالين شهرونداني واوند بيت.

دكتور محمد ميرويس بلخي

معارفي وزير

- ۱..... حمد
- ۲..... حضرت محمد ﷺ
- ۵..... وختی کدر
- ۹..... پنت و سوگه
- ۱۳..... دگرانی حکئی کدر
- ۱۶..... قناعت
- ۲۰..... خدا نظر سرمچار
- ۲۴..... سوداگری پ و کت
- ۲۷..... متل و گالوار
- ۳۰..... رادیو
- ۳۴..... ملل متحد
- ۳۸..... نیک کرداری
- ۴۱..... نکل
- ۴۴..... برقی تاثیر به زندگیا
- ۴۷..... دستین صنعت
- ۵۰..... پمگ
- ۵۴..... پیتایی گرمی زد
- ۵۷..... کتابی وانگ
- ۶۰..... پاکی دُرائیا ساتیت
- ۶۴..... کارو کوششی آسر
- ۶۷..... کهولی زندگی
- ۷۱..... علم (زانگ)
- ۷۴..... نکل
- ۷۷..... بورغمی
- ۸۰..... سره میاشت
- ۸۳..... ورزش، دُرای، واک
- ۸۷..... سیگاری ضرر
- ۹۰..... بزانت بلد
- ۹۲..... معارفی ترانه

حمد

آکه ما مٺي گِلا دات نفس و جان توئ

و انگ و زانگ و علم و سرو سامان توئ

آکه زانت سر پدوسي انت شه هر چيزي دلا

عالم و با خبراچ ظاهرو پنهان توئ

آکه کنت کن فيکون دنيا گون چمي جنگي

اختيار دار چونين قدرت و فرمان توئ

آکه خاص بندگي برازيت و عبادت پايي

بيدي شک لايق اي کار و اي پيمان توئ

آکه بيت نامي د پاوشپ و روچ ورد زبان

بي تي ناما که نه برازيت پاک و سبحان توئ

آکه دزانت و گنهکار مگه ناميت نه ونت

شه تي درگها که رحيمي تو رحمان توئ

آکه انت آيرا باور به لطف و عطا

"سرمچارنته" که زانت صاحب اي شان توئ

خدانظر "سرمچار"

حضرت محمد

مخسد:

- وانندگ سبھا بواننت و بلکنت.
- شه پیغمبر ﷺ امانت دار یاسی بنت.
- گون امانت داریا خو بگرنٹ.

جُست:

- کئی پہ حضرت محمد ﷺ باروا ہبر داتگہ کنت؟
- حضرت محمد ﷺ پچی امین گشتنت؟
- اما باید وترا بہ چیا ہیل بدین؟

خداوند(ج) وتی عزیزین رسولا ابد مانین عزت و اعتباری واوند کرت اسلامی مزین پیغمبر حضرت محمد ﷺ بازین برزین نیکیں صفتانی واوند انت. آ بہ وتی مچین زندگیا راستکار و امانت ساتوک ات، شه بازین سدک و راستیا آیرا امین گشتنت.

حضرت محمد ﷺ بہ ہرو ہدہ ووخت و ہرجاگی سدک و راستیہ کرت وشہ مسلمانان لوپت کہ سدک و راستی بکننت و امانت ساتوک بنت.

یکواری حضرت محمد ﷺ کسی را پہ زکائی نز آور تنابہ بنی سلیمی قبیلا دیم دات. آء مرد پہ ای کاری تسر رسینگاشت ورندا شه زکائی نز آریا، پدوارگ بہ مدینہ آت وجائیکہ حضرت محمد ﷺ گون وتی دوستان نشت ورندا شه سلام داتن ووش آمدا زکائی نز آورتگین مالانا پیغمبرا دات.

کمی مال دگه آشک ترا به ای مردمی پانادامت.

حضرت محمد ﷺ سوچ کرت:

- آدگه مال کي انت؟

آمرد گشت:

- ای مالانامنا مردم ټيکي داتگنت.

حضرت محمد ﷺ که نه لوټ بیت المال تاواني بیت ودگراني حک زیان بیت په امانت داری باروا سوگه کرت و گشت:

"مردم ای مالانا گیشتر په خاطری ټيکي وسوغات دا تگنت که ترا رسول خدا دیم دات، اگه ترا رسول خدا دیم مه داتین کسی ترا چیزیه نه دات لازم انت مچین چیزا ناکه گون وت آورتگی مسلماناني بیت المالا بدئ".

په ای ډولي اسلامي مزین پیغمبر حضرت محمد ﷺ آء مردا سډک وراستی و امانت ساتوکيا نشان دات و آیرا پو وسرپدکرت که مسلمان باید مدام په دگه مسلماناني مالی ساتنا کوشش بکنت و به دگرئ چیزا وتی چماسک مه کنت، به مردماني مالا خیانت مه کنت و حکابه واوندئ بر سینیت که آخرئ روچا خداوند(ج) شه هر چیا سوچه کنت.

اما که حضرت محمد ﷺ اُمت و پدروک ان بایدانت وترا گون سډک وراستی خوبدین و امانت ساتوک بن. و سډک و راستی و امانت ساتوکی پیدگ وکتا په دگران هم بگشن و هروهداهما کسانا کمک و دستگیری بکنن که سډک و راستی دارنت، په ای ډولي دگراني حک هم ساتگه بیت ووت هم وشنام و عزت و اعتبارئ واونده بن.

عزیزین وانندکان!

- ای سبخئ نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.

- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.

- پنج ډل بیت و هر ډلي گون وت په حضرت محمد ﷺ برزین صفتاني باروا هبربدیت.

- جالگی دو جملانا بوانت و همایی ایشک و آشکا خطی بگرت که به ای سبخا وانتگت.

دمیکه آکس شه زکاتئ نز آورتنا آت به مالانی دیگی وختا.

۱- چیزی مالا آشکا وتی پانادا اشت.

۲- مچین مالانا به بیت المالا دات.

گسویین کار:

ای سبخوا به وتی کتابچهان بلکت وشه بر بکنت.

عزیزین وانندگان!

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

۱. گجام انسان عزتی واوند انت؟

۲. کئ شه کئ گهتری داریت؟

۳. گجام انسان شه دگران جوان انت؟

۴. اما باید چونین خووتبی بدارن؟

۵. په گجام کاران کمک و دستگیری جوان انت؟

- چیزیکه دیما شه جستنا اوشکت سی وانندگ په رون شه بر بگشیت.

- په ای کلیمان جمله جوړوبه وتی کتابچهان بلکت.

واوند

برزین

لوپت

زیان

- سی وانندگ په رون سبخی ای بارا "خداوند(ج) وتی عزیزین رسولا ابدمانین عزت و

اعتباری واوند کرت، اسلامی مزنین پیغمبر حضرت محمد ﷺ بازین برزین نیکی صفتانی

واوندات. آ به وتی مچین زندگیا راستکار و امانت ساتوک ات، شه بازین سدک و راستیا

آیرا امین گشتنت. په برزین تواری بوانیت.

وختی کدر

مخسد:

- وانندگ بواننت و بلکنت.
- وختی کدرا بزانت.
- مقداری قید و نفی قیدا نادرست کنت.

جُست:

- کئی په وختی کدری باروا هېر داتگه کنت؟
- شه وختا کارگرگ چی پیدگ داریت؟
- کئی قیدی تعریفا زانت؟
- به ای سبځا مقداری قیدا نشان دانگه کنت؟

وخت ووهده باز رو داریت. په ایشی که انسان وتی زندگی میچین اړو ضرورتانا په شری بوجتگ وکارانا په شری تسر رسیدنگ بکنت، باید وختی کدرا بزانت و میلیت که وخت شه دستا بروت.

دانندگ و عالم شه باز غدیمی دورو باریا به وختی جوانین کت زورگی پکرا بوته و شپ و روچی وختا، تاري، روچ ټک، چاشت، نیم روچ، پیشین، دیگر، نماشام، گاوگم، شپ، خپتن، نیمشپ، سهور و گور باما ۲۴ ساعت گپتگنت که ساعت به دقیقه و ثانیه ان باره بنت.

آکس به وتی زندگیا سوین و سر برزه بنت که مچین وختا به کار و کاسیی دست گپ
و مشکول انت و نه لوتهنت کمین وختی شه دستیش بروت.
انچین مردم وختا باز کدره کنت و یک کسانین کتره ودمی هم بیکاره نه نندنت.

عزیزین وانندگان!

- ای سبخئی نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنچ دل بیت و هر دلی گون وت په وختی کدری بارواهبر
بدیت و شه هر دلی یک یک وانندگی
اولی په تاری و روچ تکی وخت
دومی په نیم روچ، پیشین و دیگر
سومی په شپ، خپتن، نیمشپ
چارمی په سهور
وپنجمی په گوربامی وختی باروا هبر بدنت و بگشیت که به ای پاسان انسان چی کرتگه
کنت.
- سی وانندگ په رون ای سبخئی یک یک بارا په بُرزین تواری بوانیت.

قید:

قید هما حالت انت که به جمله و کلیمان نوکین مفهومی را نشانه دنت و کیده کنت. قید
بازین ډولی داریت که هر گجامی کیدی یک حالتی را نشانه دنت.

مقدارین قید: چیزی کچا نه و اندازه یا اشمارا روشه کنت چو:

کموکی

باز

گیشتر

گیش

بس
کم
لهټين
چيزی
مچ

مچين، گرد، درست، تيوگين ودگه.

چوبالاچ وتي مچين کتابانا برت.

مچ زاگ ورزشه کنت.

که به ای دو جملا مچ ومچين قيد انت.

- سبڅا بوانت جائیکه مقدارين قيدا گندت سيايگ بکنت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه زانت، ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.

گسويين کار:

ای سبڅا به وتی کتابچهان بلکت په وتی کهولئ باسکان بوانت.

عزيزين وانندگان!

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستاني پسوا بگشت.

۱- ساعت اماره چیوه گشیت؟

۲- شه چیی دیما اما وخت ووهدئ اندازا زانن؟

۳- تانکا وارتن ووپتن چون انت؟

۴- وختی کدر چو چیویا باز انت؟

۵- آکه شه وختا په جوانی کار گپتگنت چون بوتگنت؟

- سی وانندگ چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت شه برېگشت.

- په ای کلیمان یک یک جمله جوړ بکنت

وخت

اړ

په شری

کدرا

مچین

بیکار

- سبخی ای باره "وخت ووهده باز رو داریت. په ایشی که انسان وتی زندگی مچین اړو ضرورتانا په شری بوجتگ وکارانا په شری تسر رسینگ بکنت، باید وختی کدرا بزانت و میلیت که وخت شه دستا بروت" په رونه په برزین توارى بوانت.

پنت و سوگه

مخسد:

- واندگ پنت و سوگهانا په جوانی بواننت و بلکنت.
- ماناهانش بزانت.
- په دگران په ای باروا هبر دانگ بکننت.

جُست:

- شما تا انون پنت و سوگه او شکتگت؟
- کئ پنت و سوگئ گشتگه کنت.
- پنت و سوگهاني او شکتن و وانتن چی کټي داریت؟

- به ای انسانانی سرا دلسوچی بکننت، به آعزتئ واوندئ سرا که خوار بوتگ بیت، به آدارایی و هستیئ واوندی سرا که نیستگار بوتگ بیت و به آء دانندگئ سرا که به نا سر پدانی وختا تباه بوتگ بیت.
- سئ چیز انسانا گاره کنت (حرص، اسوتی و کبر).
- گون دروگبرا دوستی مه کنت، دروگ بُرگورا پگی وړا انت که دورا نزیک و نزیکا دور نشانه دنت.
- دو دیم و دو روسی علامه داریت. وهدی که هبره دنت دروگه شیت، وهدی که کئول دنت تسره نه رسینیت و وهدی که آیرا امانتی دانگ بیت خیانته کنت.
- هر چیزی که باز ودی بیت، رو وکدری کمه بیت، مگه علم وزانگ هر چنکس باز بیت گیشتر رو وکدر و دیه کنت.

• پو و سرپد آ انت که به وتی کستما وش بیت و به بازین ډیل و ډالی چیزان گوازی مه وارت.

• په جهاننا شه مُچان بی وسین مردم آ انت که وتی نفسی رمانابیت.

• نیکیئ بنا تال و پای وش انت. مگه گناهی بنا وش و پای تال انت.

• یک عالم وداندگی واک شه یک لک نا سر پدان گیشتر انت.

• وتی پیدگا به دگرانی خیرا بگندت.

• هیچکسا مه جورینت.

عزیزین وانندگان!

- ای سبخئ نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.

- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.

- پنچ ډل بیت وگون وت په پنت وسوگئ سبخئ باروا کراری هبربدیت ورندا شه هر

ډلي یک وانندگي چیزیکه زانت په دگران بگشیت.

- شه هر ډلي یک وانندگي په رون یک یک پنتا به تختی سرا بلکیت.

- سئ وانندگ په رون

اولی په حرص

دومی په اسوتی

وسومی په کبری

باروا هبربدنت

- سئ وانندگ په رون دو دو پنتا په برزین تواری بوایت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت، ټک، کامه، سوالیه و ندائیئ علامهانا بلت.

سمیکولن یا ټک دارین ویرگول(؟)

ای علامه په نبشتهانی هما بارو جملانی جتا کرتنا کار مرزه بیت که گون وت ربط و بستگی بدارنت و به ټکی اشتنا اړمه بنت چو: وعده و کټولی سرا او شتاتن جوان انت؛ بد کټول وتی ایتوبارا زوریت؛ مردم آکسی سرا باور دارنت که وتی کټولی سرا کوشتیت. ویا ایش که: شه انسانی اړان آپ ونان انت؛ پچ و پوش انت؛ لوگ و جاه انت؛ کار و کاسبی انت.

- سئ وانندگ په رون ټک دارین ویرگول یا سیمیکولنی(؟) علامی تعریفا په بُرزین تواری بوایت.

- به وتی نبشتهان سیمیکولنی کارمرز کرتنی ډولا به یاتا بدارت.

ای سبخی پنت و سوگهانا به وتی کتابچهان بلکت و شه بر بکنت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

۱- کئی انسانی جوانین همراه انت؟

۲- دانندگ چیا وانت؟

۳- آمردم که آیا آت چی گشت؟

۴- دانندگ چی گشت؟

۵- پچی تادمیکه کتابا ونت تانکا نه ات؟

- سی وانندگ چیزیکه دیما شه جستان او شکنت یکوار دگه شه بر په رون بگشیت.

- په ای کلیمان به وتی کتابچهان یک یک جمله بلکت.

دلسوچی

دودیم

کدر

وش

بی وسین

تال

مه جورینت

- سی وانندگ په رون ای مطلباً پنت و سوگهانی او شکنت و به اجتماعین زندگیا عملی

کرتن په امی پیدگ وکتا انت "په برزین تواری بوانیت.

دگرانی حکي کدر

مخسد:

- واندگ بواننت و بلکنت.
- دگرانی حکي کدرا بزانت.
- مقدارين قيدا به سبځا درست کنت.

جست:

- حک، چيا شنت؟
- دگرانی حکي کدري زانتن چي پيدگ داريت؟

حک، بار، ونډ و کوتا شنت، به سماجين زندگيا مچين مردم حکي واوندانت که ای حکاني درست کرتن و په برزين چمي ديستن باز اهميت داريت. په ايشی که یک راجی مردم په دل جمعی و آسوده حالي زندگي بکننت بايد یکی آدگرئ حکا په بُرزين چمي بگندنت. حک باز ډولي انت که ماس و پس، معلم و استاذ، مزن و سپی ریش، همسايگ و کسیکه گون اما به یک کوچگ، هلک و شارا زندگيه کنت هرگجامي حکي داريت. اگه وتی دورا بگندن و گون جوانين نيت و ارادی دگرانی حکا په برزين چمي بگندن، امی حک هم شه دگرانی نیمگا په برزين چمي ديستگ و خونديه مانيت. دگرانی حکا کدر ورو داتن و په برزين چمي ديستن امی سماجين زندگي زمه واری انت، هر چنکس اما ای ذمه واریا گهتر تسر برسینن به هما کچا نا امی شان و عزت به ایشک و آشکي مردم و راجی تنها گيشتره بیت. رد کاری ورد راهی پای نه داريت، بلی نیکی و جوانين پيرزو و روا داری برو حاصل عدل و انصاف انت که به آيي مچانی حک خوندي و برجا مانيت. عزيزين واندگان!

- ای سبخئی نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنج ډل بیت و گون وت په دگرانی حکئی باروا هیربدیت رندا دو وانندگ شه دو ډلا هر گجامی په وار
- اولی په وانندگ و استاذانی حک
- دومی په هماوانی حکئی باروا که گون اما به یک کوچگا زندگیه کننت هیر بدینت.

عزیزین وانندگان!

- سی وانندگ په رون ای سبخئی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- به ای سبخا مچین و گیشتر مقداریین قید انت که به جملان کار مرز بوتگنت. انون شما
- چار جمله بلکت که به آوان ای مقداریین قید بیا ینت.

گیش

مچ

لهتین

گرد

- چیزیکه انون گشتکه بیت په جوانی بلکت وټک، کامه سوالیه و ندائییه علامهانا جائیکه لازم انت بلت.
- دو وانندگ په رون چیزیکه شه ای سبخا په دگرانی حکئی کدري باروا زانته په دگران بگشیت.

گسویین کار:

ای سبخی دو بهرا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولی باسکان بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت و رندا جستانی پسوا بگشت.

۱- مسلمان که گون یکی ادگرادیم په دیمه بنت باید چون کننت؟

۲- اگه یکی آدگرا مهمان بکنت آدگه چون بکنت؟

۳- اگه یکی نا جوړ بیت آدگه چون بکنت؟

۴- اگه یکی مریت آدگه چون بکننت؟

۵- اگه یکی کار بکنت آدگه چون کننت؟

- سی واندگ چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت یکوار دگه په رون شه بر بگشت.

- په ای کلیمان جمله بلکت.

حکا

برزین

دورا

کدر

پیرزو

- سبخی ای باره "حک، بار، ونډ و کوتاشنت، به سما جین زندگیا مچین مردم حکی

واوند انت که ای حکانی درست کرتن و په برزین چمی دیستن باز اهمیت داریت" په

رون په برزین تواری بوانت.

قناعت

مخسد:

- وانندگ سبځا بواننت و بلکنټ.
- قناعتا بزانتت و وټرا به قناعتا هیل دینټ.
- حرفانا به جملان کار مرز کرتگ بکننت.

جُست:

- قناعت چیا شنت؟
- قناعتی پیدگ وکت چي انت؟
- پچی قناعتا مزین پیه ودارایی شنت؟

هر انسانی په وتی اړانی بوجگا شه وتی کارو زحمتا وتی کستمی کاساچیزی دستا کاریت. به کسمتا راضي ووش بوتن، قناعت گشتگه بیت، قناعت کنوک پاک و سادگین زندگیا پسند داریت، بازین ډیل و ډال و سور و ساتی پدا نه گردیت و مدام وتي کار و ذمه وار یا په سدک و راستی دیما بارت و شه چیزیکه په آیی رسیت وش انت و شکره کشیت. وهدی که قناعتی جوانین تب و خو به مردما رست آیرا انچو سیر و صبور ه کنت که گشی باز دارا و هستگار انت و شه هچیا کمی نه داریت و شه هر چیا پوره انت، به ای رازی مردمانی دل و مجگا دروگ و دروه بازی راه ودی کرتگه نه کنت. انچین مردم اگه گنج و دارایی واوند انت یا وتي شپ روچی توشگی کاسا دارنت په دلجمی و امیت زندگيه کنت. هیچبر وټرا زیانه نه کنت و وتی کار و کاسییا په جذبه و جوش تسره رسیننت. پمیشا به مردمانی میانجینا و شنام و عزتی واوند انت.

قناعتی واوند و ترا شه ویلین خرچ و شات و بات داتنا ساتنت و کردی وتی وسا خرچ و مصرفه کنت و گون پرواک و جوانین نیت و ارادی وتی زندگیا دیما برنت.

وشنام و زبرین زندگی هم همیشه انت که انسان قناعتی خو وتبی واوند بیت، چیزیکه کسمت انت به آیی وش بیت و په صبر وکراری په وتی زندگی گهپود یا کوشش وتلواسگ بکنت.

هر چنکس که انسان به قناعتی دارگی پانادا خواری و زحمت بکشیت به هما کچانا جوانین زندگی واونده بیت.

عزیزین وانندگان!

- ای سبخی نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.

- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.

- پنچ دل بیت و گون وت په قناعتی با روا هبریدیت، رندا یک یک وانندگ شه هر دلی قناعتی جوانیا په وتی دگه همراهان بگشیت.

- ای کلیمانا په جوانی به جالگی جملانی اورکین جاگهان بلکت.

وش

گشتگه

سادگین

به کسمتا راضی و بوتن قناعت بیت. قناعت کنوک پاک و زندگیا پسند داریت.

عزیزین وانندگان!

- سی وانندگ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

حرف:

حرف هما انت که تانکاوت مانای نه داریت مگه نام و فعلانا وهمی وړا جملانا یگجا کنت که آوانی پورهین مانا روش بیت، حرف باز ډول داریت که ادا چیدگ و درور آورتگ بوته.

تها؛ شه نا مارندا کیت و معنای داخل انت. چو: گسئ تها، باگئ تها، به تی انت نه انت سرئ یا سرا: خدا سرئ فضل کرت، بلای شه آیی سراگوست یا سرئ کوټگا ناوت نزاورت که ادا سرئ مخسد عدد انت.

به: کتاب به میزی سرانه انت.

چیرا جالگا معنا دنت چو؛ کاسگی چیرا، کالانی چیرا شه یا اچ: شه لوگا آتون، شه مکتبا شتون، کلما شه آیی بزن. دو اوگانی شه همازران بزور. تا: تا کندز شتگیت تا نیمروچا رسیت.

انگته:

تننگا:

بگردنت پدا راحت کتگ رد تننگا تازگنت ورناشمی پد

گون: گون من بره، گون آیی کار بکن، گون من چیزی نه انت.

به اینگو: من آیرا شه پاری به اینگونه دیستگون.

پا: هم په برزگی مخسدا استعماله بیت، شه پاری پا امی گسا نیاتگیت.

شه دیر پا به اینگو آیرا ندیستگون.

گسویین کار:

په قناعتی کدري باروا نبشتانکی به وتی کتابچهان بلکت که چار کشک بیت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت و رندا جستانی پسوا بگشت.

۱. چی درچک و سبزگانی کاربوگ و انسانی ناډرایي سبه بنت؟
۲. کشارگر په وتی کشارگریی حاصلئ گیش کنگا شه چیا کاره گرت؟
۳. کیمیاوین حشم په چیا تاوان داریت؟
۴. درخت و نهالانی نادینتن په کی پیدگ داریت؟
۵. ډگار گون چیا بر اهداره بیت؟

- سی وانندگ چیزیکه دیما شه جستان او شکنت په رون په برزین تواری بوانیت.

- په ای کلیمان یک یک جمله به وتی کتابچهان بلکت.

سادگین

رسیت

قناعت

وشنام

- سی وانندگ سبخی ای بهرا"به کسمتا راضی ووش بوتن، قناعت گشتگه بیت، قناعت

کنوک پاک و سادگین زندگیا پسند داریت، بازیډیل و ډال و سور و ساتی پدا نه

گردیت، مدام وتی کار و ذمه واریا په سدک و راستی دیما بارت وشه چیزیکه په آئیه

رسیت وش انت و شکره کشیت" په رون په برزین تواری بوانیت.

خدا نظر " سرمچار "

مخسد:

- واندنگ بواننت و بلكنت.
- گون شاعر و نويسو كا درستی بنت.
- په شیر گشتنا شو قمند بنت.

جُست:

- بلوچیی زوانی چنت شاعری نا ما زانت؟
- شه شما کی شیرا وش داریت؟
- خدا نظر " سرمچار " کی انت؟

خدا نظر " سرمچار " ملا محمدی زاگ، به هجری شمسی ۱۳۳۴ سالا، به نیمروزی ولایتی، چخانسوری ولسوالی شادي خاني الكاودی بوت. بنگیجی تعلیم به ظهیر الدینی مکتب، متوسطا به کنگی ولسوالی ابوداود سجستانی مکتب ولیسا به زرنجی شاری فرخی مکتب در برت و به ۱۳۵۵ سالا به کابل پوهنتونی و ترنری فاکولتا شامل بوت، به ۱۳۶۰ سالی دلوی ماها فاکولتی دورا الاس کرت.

به پوهنتونی دورا به رادیو افغانستانی بلوچی پروگراما گشوک و نویسوکی وړا کاره کرت و به شیروشاعریا هم جوانین سرودلی واوندات که به آبی شیران وطنپالی جذب و جوش په جوانی دیستگه بیت که گیشتر به آ وهدی سوبی هپتگ تاکا چاپ وشه رادیوا شینگ بوتگنت.

وهدی که سرمچار شه پوهنتونا الاس بوت تا دیرپا به گلی (حزبی) کاران سرگتم ات و به ۱۳۶۵ سالا نیمروزی ولایتی والی بوت و ۴ سال به ای وظیفه منت شه آیی و پد په پوجیین خدمتی تسر رسینگا شت و به ۱۳۷۰ سالا ای دورا هم په سوب گوازینت.

شه ۱۳۷۱ سالا شه سرکارین کارا یک پانادامت و آزاتین کار و مشکولی به دیما گپت. وهدی که به ۱۳۸۴ سالا در گیجگ بنابوت و ترا مردمانی نمایندگی ورا نام گپت کرت که شه نیمروزی ولایتی مردمانی نیمگا به ولسی جرگها در گیتگ بوت.

عزیزین وانندگان!

- ای سبخی نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنج ډل بیت و په ای شاعر و نویسوکی زندگی باروا گون وت هبربدیت، رندا شه هر ډلي یک یک وانندگ چیزیکه شه ای سبخا هیل زر ته به صنفی دیما په وتي دگه همراهان بگشیت.
- انون سی وانندگ شه یک کتاری شه صنفی دگه کتاری وانندگان په ای شاعر و نویسوکی زندگی باروا سوج بکننت و جوابانا بشکننت.

خدا نظر "سرمچار" ی پکرو خیالا به آیی شئیرا په جوانی دیستگه کڼن کلامی چیدگ:
 چخانصور جان و منی عمرئ بهارنت
 منی کلین هستی و دار و ندارنت
 بهشت جاودان و حورو غلمان
 منی باگ و گلشن و منی لاله زارنت
 منی عشقنت و محبت و گل و بال
 منی کل امیت هماهشکین ډگارنت
 کڼین ډیل گو آیی نا ماونشانا
 ته قیامتآ چه آبا تنت چه خوارنت
 غرور و پُل و شان و ناز و شوق منی
 چخانصورنت، چخانصور منی وقارنت
 نه یک جانی، بیت صدجان کڼین ندر
 ته روچ محشرا ای منی شعارنت
 پچه من "سرمچار" شین ای کلاما؟
 منی پسو و پیروکی حاک و مزارنت
 خدا نظر "سرمچار"

- چیزیکه انون گشتکه بیت په جوانی بشکنت و رندا جُستانی پسوا بگشت.

۱. بلوچی چونین زوانی انت؟
۲. بلوچی گون گجام زوانا نزیك انت؟
۳. گجام زوانی بازين لبزو کلیمی به بلوچیا انت؟
۴. بلوچی شه فارسیا چنکر دیمترا انت؟
۵. بلوچی شه پهلویا چنکر دیما انت؟

- سئ وانندگ چیزیکه دیما شه جستان او شکنت یکواردگه په رون شه برېگشیت.

- په ای کلیمان به وتی کتابچهان یک یک جمله بلکت.

دربرت

الاس

منت

سوب

شت

گیشتر

شئیرا شه برکنت و په وتی همراهان بوانت.

سوداگری نپ وکت

مخسد:

- وانندگ بواننت و بلکنت.
- سوداگری کاسیا درست کنت.
- حلال و حراما بزانت.
- راستی کدرا بزانت.

جُست:

۱. سوداگری و دوکانداری چونین کاسی انت؟
۲. چیا حلال و چیا حرامه گشن؟
۳. کسیکه به سوداگر یا دروگه شیت و کلیه کنت چون انت؟
۴. کسیکه به سوداگر یا راسته شیت چون انت؟

سوداگر و دوکاندار هما انت، که به چیزانی زیتن و بها گرتنا سرگتم انت. سوداگری و دوکانداری جوانین کاسی انت. ایش شه دور و نزیکن جاگهان وړ وړی چیز، ازباب و سیلانا زینت و په بها کرتنا شه یک جاگهی به دگه جاگهی برنت و مدام کوشه کنت بودو جوانین چیزانا بزینت و په شری بسانت و به جائیکه بها کنت برسینت.

سوداگر به ای کاسیا په وت و په دگران خدمته کنت. کسیکه به سوداگر یا دروگه بریت و کلیه کنت و په چم ولیم لوتیت ویل و نا خستین چیزا په برزین نیری بها بکنت خیانت کرت و چیزیکه دستا کاریت حرام انت. حرامین روزی موندی نه داریت و زوت شه دستا روت.

بلی کسیکه به سوداگری و دوکاندار یا سدک و راستیه کنت، مردما نا نه ریپینیت و حکمی نیمه دار انت، زانت که دگری حکمی وارتن حرام انت دگه په شری وتی و دگرانی حکمی سرا دلگوشه کنت کسی را گوازیه نه دنت به تول و ترازوا انصاپه کنت، پیدگ و کتی

که دستا کاریت په آیی حلال انت. انچین مردمانی دارایی و روزی مدام وی و برکت و دیه کنت.

همائیکه به سوداگری و دوکاندار یا دست گپ انت گرد وتی خیرا به راستی و پاکیا گندنت و زانت که پیدگ و کتی که شه سدک و راستیا دستا کارنت حلال انت و چیزیکه به آیی کلپی و چوتی بیت حرام انت.

عزیزین وانندگان!

- ای سبخی نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبغا بوانیت.
- پنچ دل بیت و هر دلی په سوداگری و دوکانداریی باروا گون وت هیربدیت.

- انون دو وانندگ

اولی په راستی و حلالی باروا

دومی په دروگ و حرامی باروا هیربدنت.

عزیزین وانندگان!

- سی وانندگ ای سبخی یک یک بارا په برزین توارى بوانیت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په شری بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.

- جالگی جملانی اورکین جاگهانا گون ای کلیمان پر کنت

حلال - حرام	جوانین - خرابین - نارواین	راستی و پاکیا - کلپی و دروگا
-------------	---------------------------	------------------------------

سوداگری و دوکانداری کاسبی انت.

همائیکه به سوداگری و دوکانداریا دست گپ انت باید وتی خیرابه بگندنت.

چیزیکه په سدک و راستی به سوداگریا بدستا کیت انت.

گسویین کار:

هر گجامی شه شما شش کشک په سوداگری پیدگ و کتی باروا به وتی کتابچهان بلکت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت و رندا جُستانی پسوا بگشت.

جُست:

۱. سوداگر و دوکاندار په اما چه پیدگ دارنت؟
 ۲. اگه سوداگری و دوکانداری داب مه بوتین چونه کرتن؟
 ۳. اگه اما وت په هرچیزی ودي کرتن و زیتنا گټ بن چیه بیت؟
 ۴. گجام پیدگ په سوداگر و دوکاندارا حلال انت؟
 ۵. گجام زر و پیدگ حرام انت؟
- سی وانندگ چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت یکواردگه شه برېگشیت.
- په ای جالگی کلیمان یک یک جمله بلکت.

سوداگری

زیننت

کاسبی

کلپی

- سېخی ای بهرا "سوداگر و دوکاندار، هما انت، که به چیزانی زیتن و بها کرتنا مشکول انت" په رون په برزین تواری بوانت.

متل و گالوار

مخسد:

- واندگ سبځا بواننت و بلكنت.
- متل و گالوارانا درست كننت.
- متل و گالواراني كار مرز كرتنا بزانت.

سال كه سځ انت سلاځك انت

جست:

- برزگا چه لكتگ بوته؟
- متل و گالواراني گشتني مخسد چي انت؟
- كي متلي گشتگه كنت؟
- متل گون دود وريدگا چي ربطي دارنت؟

متل و گالوار په يك كنوم و اولسي اصليين دود و رييدگي خصوصيت و ارزشتاني زانتن و درست كرتنا مزين كنهي و سرچمگ زاننگه بنت.

متل و گالواراني كار مرزكرتن، گشتن و اوشكتن په مخسدي گشگ و تسر رسينگا باز كټوك انت. مثالي وړا ودهه كه به گپ وهبري تنها گشتگه بيت سال كه سځك انت سلاځك انت.

ايش باز مزين ماناي داريت كه انسانا به جوانين خو وتب و داد و دهشتا شيركه كنت كه سرايي كه كم چوني و غاتي انت بايد حك و حكدار و مسافر و راه رو عزت بيت و بي خوت و ورگي مه مانيت و سلاجتگ بيت.

اي رازي متل و گالوار دگه كه هرگجامي به خاصين موضوعي باروا گشتگ و كارمرز كرتگه بنت بازانت كه هر كتره و پاسي شه مردماني نيمگا گشتگ و اوشكتگه بنت.

متل و گالوار بلوچي زوانی ادب و ليزانکی مزین باری زانتگه بنت که شه سالان سال
 مچگ به مچگ و سینگ به سینگ ساتگ وبه وهده و وختی گشتگ و اوشکتگ بوته
 و بنت که به مردمانی سماجین زندگیا کارین تاثیر دارنت.
 عزیزین وانندگان!

- ای سبخی نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.
 - دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
 - سبخا کرار "بیتوار" بوانت، اگه متل و گالواری زانت به کتابچها بلکت.
 - پنج دل بیت و هر دلی وانندگ گون وت په متل و گالوارانی باروا هبردیت.
 - شه هر دلی یک یک وانندگی په رون یک متلی بگشیت
 - شه ای کلیمان په جالگی جملانی اورکین جاگهان گچین کنت.
- متل و گالوار

مزین

سالان

ساتگ

بوتگنت

..... بلوچي زوانی ادب و ليزانکی باری زانتگه بنت که شه سال
 مچگ به مچگ و سینگ به سینگ وبه وهده و وختی گشتگ و اوشکتگ
 و بنت.

عزیزین وانندگان!

- سی وانندگ ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت
- ټک، کامه، سوالیه و ندایی علامهانا بلت.
- جالگی متلانا بوانت و شه بر کنت.
- کلاوگی سرشه دیمی زیان بوتگیت.
- گوک که پیر بوت پندانگ وابه گندیت.
- روچ گون دو ناونا چیر داتگه نه بیت.

- دور شه گنو کئی پوچکا.
- دنیا په امیت وارتگه بیت.
- ته په من که من په ته.

گسویین کار:

برزگی متلانا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولی باسکان بوانت و شه آوان بلوټت که په شما متل بگشت.

عزیزین وانندگان!

انون چیزیکه گشتگه بیت په جوانی بشکنت و رندا جستانی پسا بگشت.

- تا کدی بلوچی متل و گالوار به کاگدی دیما نبشته نه بوتنت؟

- په اولی وارا کئی متل و گالوارانی نز آورتنا بنا کرت؟

- چنکس متل و گالوارا نز آورت؟

متل و گالوارانی نز آورتن و کتابی لکتن چه پیدگی په بلوچانی دود وریدگا داریت؟

- کئی آیی خدمتانا په برزین چمی گندیت؟

- دو وانندگ چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت شه بریکواردگه بگشیت.

- په ای کلیمان جمله بلکت.

سرچمگ

دود و ریدگ

غات

زانن

- سبخی ای بار" متل و گالوار به یک کوم و اولسی اصلین دود و ریدگی خصوصیت و ارزشانی زانتن و درستی کرتنا مزین کنهی و سرچمگ زانتگه بنت" په رون په برزین تواری بوانت.

رادیو

مخسد:

- واندنگ بواننت و بلكنت.
- شه رادیوی ودی بوتن و کټ و اثرا سی بنت.
- گون حال و هبرانی اوشکتنا خوبگرت.
- مقداریین قیدا به جملان بزانت.

جُست:

۱. به عکسا چیه گندت؟ په آیی باروا هبربدیت
۲. کئ گشتگه کنت شه رادیوا چی کار گیتگه بیت؟
۳. شما رادیوی دارت، گجام پروگرامانی کوشکت؟

په اولي وارا ایتالیاین داندگی که نامي مارکونی ات به میلادی ۱۸۹۵ سالا رادیوی جوړ کړت و به لندن په مردمانی سیلانسان دات.

سری وهدا شه رادیوا کارگرگ کم ات و به بیستم پیریا رادیو گیشتر دیمیری کړت. به امی عزیزین وطن افغانستانا رادیو په اولي وارا به امان الله خانی حکومتی وختا گون جرمنی حکومتی کمکا به هجری شمسی ۱۳۰۶ سالا به کارا پرینتگ بوت. مردم گون رادیوی اوشکتنا شه حال و هبرو وړ وړئ جاران سیه بنت و هر رازی شیر و ساز و زیمل او شکتگه کنت.

گون علم و زانگي دېما روگا به انونين و هدا به جهاننا وړوړي راديو جوړ وبه کارا پريټنگ بوته که گون برق، بطري و پيتاپي روشنيا کاره کنت.

به امي عزيزين وطن افغانستانا بیدی افغانستانی ملیین رادیوا به وطنی باز ولایتان رادیوی استیشن جوړوبه کارا پريټنگ بوته که به چنتی زوانان پروگرام شینگه کنت.

رادیو شه حال رسینگی باز جوانین وسیلان انت که به کمین وختی بازیڼ مردمی را به باز دورین جاگهان شه حال و هېران سیه کنت و په ایشی که گوند و مزین کچانی گروکین وسیله ودی بوته دکه په باز آسانی به هر جاگی که لوټنگ بن گون رادیوی اوشکتنا شه حال و هېران سی بوتگه کنت.

عزیزین واندگان!

- ای سبخی نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.

- دو واندگ به رون نوکین سبخا بوانیت.

- پنچ ډل بیت و هر ډلي په رادیوی باروا گون وت هېر بدیت.

- شه جالگی کلیمان په ډولین جملی جوړ بکنت.

رادیوی گون اما شه حال و هېران سیه بن اوکشتنا

عزیزین واندگان!

- سی واندگ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

- چوکه به دیمتری سبخان و انت و زانت که قید هما کلیمه انت که گون آیی فعلی معنا

روش و خاص کرتگه بیت و چیزی را گون زمانگ، هد، حالت و وړو وډولا کیده کنت

که ڪموڪي، باز، گيشتر، گيش، بس، ڪم، لهٽين، چيزي، مچ، مچين، درست، تيوگين،
 ڏراين، گردانا مقدارين قيد انت شما به اي سبڻا مقدارين قيدا ودي بڪنت.
 - چيزيڪه انون گشتگه بيت په جواني املابلڪت و جائيڪه لازم انت ٽڪ، ڪامه، سواليه و
 ندائيي علامهانا بلت.

- سي وانندگ په رون په وتي وش
 اولي په راديوي حال وهبر
 دومي په جارو اعلان
 سومي په ساز وزيملي باروا هبربدنت.

مچين وانندگ اي سبڻا به وتي ڪتابجهان بلڪنت.

چيزيڪه انون گشتگه بيت په جواني بشڪنت ورندا جستاني پساو بگشت.

جُست:

۱. شه راديوا په چي شينگ ڪرنا کار گپتگه بيت؟
۲. چي باز ارزان وُسبڪ انت؟
۳. چي بي ڪاگدين حالتا ڪي وړا انت؟
۴. ڪي په آساني شه باز چيزان سي بوتگه ڪنت؟
۵. پچي اما بايد انت راديوا بشڪنن؟

- سئ وانندگ په رون چيزيکه ديما شه جستان گشتگ بوت يکوار دگه شه بربگشيت.
په ای کلیمان يک يک جمله جوړ بکنت.

په اولی وارا

اوشکتنا

انونين وهدا

سپه کنت

- سبخی بنيادين بزانتا" په اولی وارا ايتاليين دانندگ (مارکونی) به ميلاديی ۱۸۹۵ سالا
رادیوی جوړ کړت و به لندن په مردمانی سيلانشان دات. په رون په برزين تواری بوانت.

ملل متحد

مخسد:

- وائندگ بواننت و بلکنت.
- ملل متحدئ سازمانا درست کنت.

جُست:

- ملل متحد چونین سازمانی انت؟
- ملل متحدئ سازمان کدی جوړ بوته؟
- به ای سازمانا گجام ملک بار دارنت؟

برا سالان که جهانین دومی مړو جنگ رادگ ات و سول و امنی و دی بوتن و برجامانگی ضرورت باز دیستگه بوت به مزین کانفرانسی که به ۱۹۴۳ سالی نوامبرا به مسکو جوړ بوت، امریکا، انگلستان، چین و شوروی جار کرتنت که په بین المللین سول و امنیتی ساتنا باید بین المللین مزین سازمانی جوړ بیت که به آیی مچین سول دوستین دولت بار داشتگ بنت و ای سازمانی دپتری دپ به مچین کسان و مزین مُلکانی دیما پاچ بیت.

هما ات که به ای کانفرانس ودگه بین المللیین کانفرانسائی آسرو نتیجها ملل متحدئ بین المللیین سازمان به ۱۹۴۵ سالی اکتوبرئ ۲۴ جوړ بوت.

ملل متحدئ سازمان، امنیتئ شورا، اقتصادی و سماجیین شورا، قیمومیتی شورا، بین المللیین محکمئ دیوان و دارالانشاء داریت. به دارالانشاء مزین منشی و ملل متحدئ دگه دایره انت، مزین منشی، ملل متحدئ سازمانی اصلیین مدیرانت که به امنیتئ شورائ سوگه و سلاو شورا شه مزین مجمعی نیمگا په پنج سالا گچینه بیت.

مزین منشی سالی تها یکوار په آء سازمانی کارئ باروا رپوته دنت ملل متحدئ سازمانی نند و نیا دجاگه به نیویارک انت.

ملل متحدئ سازمانی مخسد و واهگ ایش انت که بین المللیین سول و امنیت برجا و ساتگ بیت، ملتانی دوستیئ رابطه گیش بیت، اقتصادی، سماجی، دود و ربیدگین سکی و مسئله حل بنت، آدمیزاتی حکانی جهانیین جاری بنیادیین حک و آزاتی احترام بنت.

به ملل متحدایونسکو و یونسیف آ موسسه انت که یونسکو په تعلیم ورودینگئ کارانی گهبودی، بیسوادیی زیان کرتن و دود و ربیدگی، علمی و سماجیین تچ و تاگانی گهترین سررسینگ و یونسیف په گونډین زاگانی دُرایی ساتن و آوانی آرامی و زندگیئ گهبودیا کاریین تاثیر دارنت.

عزیزین واندگان!

- ای سبخئ نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنج ډل بیت و گون وت په ملل متحدئ کدر و روی باروا هبر بدیت.
- به گجام سالا مزین کنفرانسی په ملل متحدئ سازمانی جوړ بوتنا جوړ بوت آیراودی و به وتی کتابچهان بلکت.

۱۹۴۳

۱۹۴۷

۱۹۸۰

- سی وانندگ ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت بلکت و جائیکه لازم انت، ټک، کامه، سوالیه و ندائی
علامهانا بلت.

- سی وانندگ په رون:

اولی په ایشی که ملل متحدئ سازمان کدی جوړ بوت.
دومی په ایشی که ای سازمانی دپترئ دپ به گجام ملکانی دیما پاچ انت.
و سومی په ایشی که ملل متحدئ سازمانی اصلین مدیرکئ انت.
هېرېدنت.

- یکوار کرار (بیتوار) سبخا بوانت هما شعبه ایکه ای کارانا کنت آیرا مالوم و ایشک و
آشکی خطی بکشت.

په تعلیم و رودینگی کارانی گهېودی، ییسوادیی زیان کرتن، دود و ربیدگی علمی و
سماجین ټچ و تاگانی تر رسینگا کاره کنت.

امنیتی شورا

یونسکو

قیمومیتی شورا

ای سبخئ اولی بارا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولئ باسکان هم بوانت.

چیزیکه انون گشتکه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.

۱. ملل متحدئ صندوقی نام که په گوندین زاگان انت چی انت؟

۲. ای صندوق کدی جوړ بوت؟

۳. ای صندوق شه کی نیمگا جوړ بوت؟

۴. ای موسسه به ملل متحدئ گجام شعبی نظری چیرا کاره کنت؟

۵. ای موسسئ بنجاین دپتر به گجا انت؟

۶. گون ای موسسها کی کمکه کنت؟

- سی وانندگ چیزیکه دیما شه جُستان گشتگ بوت یکواردگه شه بر بگشیت.

په ای کلیمان یک یک جمله بلکت.

گچین

دنت

مخسد

سی وانندگ سبخی ای بار" ملل متحدئ سازمان به ۱۹۴۵ سالی اکتوبری ۲۴ جوړ بوت" په

رون په برزین تواری بوانت.

نیک کرداری

مخسد:

- وانندگ بواننت و بلکنت.
- نیک کرداری کدر و روا بزانت.
- سوجین قیدانا درست کنت.

جُست:

۱. نیک کرداری چیا شنت؟
۲. پچی شنت نیکی زیانه نه بیت؟
۳. پرچی نیک کردارین مردما مچ دوست دارنت؟

نیکی و نیک کرداری جوانین خو وتبی انت. همیکه بنیادم گون ای خووتبا هیل گیت، گلهان زانت که گجام کارانا تسر برسینیت وچی ورا وچون په دگران نیکی برسینیت. ای رازی مردم زانت که هیچی تاگلسرا نه مانیت، نه زر و دارائیه مانیت و نه ماری و کلات، بلکین چیزی که مانیت و به دگرانی دل و مجگا جاودیه کنت نیکی و نیکن کردارانت.

ایش اگه بی وس و ناداری را کمک و دستگیریه کنت، یا په دگری آسوده حالی و آرامیا کاریه کنت یا شه دو مردمی میانجینا جیره و سکیا زوریت، نیکن کرداری تسر رسنیتگیت.

شه انچین مردمانی نیکن کردارا آیی نریک و سیاد، حکدار، همسروگ و همسایگ خیره گندنت و آیی خیراهمه لوپنت. ایش دروگه نه گشت کسی پسلا وپدا هبره نه دینت، حرامه نه ورنه و به دلاکینگ و گندگین نیتی و دیه نه کنت.

نیک کردارین مردم هما باگووانی ورا انت که په باز امیت و صبر نیوگ دارین درچکانی نهالانا نادینیت، آپه دنت، سوه کنت و ویل و بی ثمرین جک و کوهورانا دوره کنت.

به امی وطن چشین نیک کردارین مردم باز انت که گون وتی نیکین عمل و کرداران، وشنام و سربرز بوتگنت، ایش اگه مردین زاگ انت یا جنین زاگ، اگه گونپوتگنت یا مزن، به شاران بوتگنت یا به ده وهلکان، به گسان بوتگنت یا به مالداری گدانان مدام به نیکی و نیک کرداری پکرا بوتگنت وچنکر که به ای راهها گام زرتگنت و بازین سکی و زحمت دیستگنت، شه وتی کارا وش بوتگنت. پرچی که آء و ترا به وتی زندگی مزین مخسد و واهگی رسگا نرئیک دیستگنت.

چنکس که اما ای نیک و نیک کردارین کسانا دوست دارن و په وشنامی و بالگ عزتیش کنن، لوتین و تراهم به ای جوانین خو و تبارسینن.

عزیزین وانندگان!

- ای سبخی نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.

- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.

- پنچ دل بیت و هر دلی گون وت په نیک کرداری بارواهر بدیت.

- سی وانندگ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

سوج و پرسى قید:

سوج و پرسى قید په کاری تسر رسگى جست و سوجانى باروا کارمرزه بیت.
چو: کدی، گجام، گجانگو، چنت، چنکر، پرچی، پرچیا چون، چی وړا، چنکس ودگه.
کدی آتگیت؟، کى شتگیت؟، گجا نگوشتگیت؟، چون آتگیت؟، پچی آتگیت؟

- شما شه ای سبخى اول بارا سوجین قیدا ناودی و به وتی کتابچهان بلکت.

- چیزیکه انون پشما گشتگه بیت په جوانی بلکت، ټک، کامه، سوالیه و ندائییه علامهانا بلت.

گسویین کار:

هر گجامی شه شما په نیک کرداری باروا نښتانکی بلکت که شه چار کشکا کم مه بیت.

چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت رندا جُستانی پسوا بگشت.

۱. وهدی که گرکه وسپیت چمی چونه بنت؟
۲. پچی گرک به وایی وختا وتی یک چما بندیت ودگرا پاچه کلیت؟
۳. گرگ بوا شه دورازانت یا نزیکا؟
۴. گرک چی وختا په پَس وُزی شکارا روت؟
۵. اگه گرک بزانت که انسان آیی زورانه داریت چونه کنت؟
۶. گرکی دو لائیگ پچیا انت؟

- انون سئ واندگ په رون چیزیکه دیما شه جُستان او شکنت یکواردگه شه برېگشیت.

- په ای کلیمان به وتی کتابچهان یک یک جمله بلکت.

هیل

چون

نیکین

- سبخئ ای بهرا"نیکي و نیک کرداری جوانین خو وتبی انت. همیکه بنیادم گون ای خو وتباهیل گیت گلهان زانت که گجام کارانا تسر برسینیت و چی وړا وچون په دگران نیکي برسینیت" شه بر په برزین توارې بوانت.

نکل

مخسد:

- واندگ بواننت و بلکنت.
- شه راستکاریئ برزین صفتان سی بنت.
- راستیی کدرا بزانت.

جُست:

- کئ سِدک و راستیی پیدگا گشتگه کنت؟
- شه شما کئ سِدک و راستیی باروا نکلی زانت؟
- آء که سِدک و راستیه نه کنت پای چون انت؟

یک وختی جنین زاگی لوټ ابریشمین جوانین جامگی به امام اعظم ابوحنیفه (رضی الله عنه) سرابها بکنت.

ابوحنیفه (رضی الله عنه) شه آیی سوچ کرت:

- ای جامگی بها چنکس انت؟

جنین زاگ گشت:

- بهایی صد درهم انت.

ابوحنیفه (رضی الله عنه) گشت:

- نه، ای جامگ شه صد درهما گیشتره کرزیت.

جنین زاگ شه ابوحنیفه (رضی الله عنه) ای هبری اوشکتنا حیران بوت که چون ای

جامگی بها بازه شیت، صد، صد درهم دگه جامگی بها برز برت و به چارصد درهما رسینت.

ابوحنیفه (رضی الله عنه) گشت: ای جامگی بها شه ایشی هم گیشتر انت.

جنین زاگ گشت:

- مگه منا مسخره کنی؟

ابوحنیفه (رضی الله عنه) گشت:

بره یک مردین زاگی گون وت بیار که جامگی بها بگشیت.

جنین زاگ شت و مردین زاگی گون وت آورت. آمردین زاگ جامگی نیرا ۵۰۰ درهم

اشت و ابوحنیفه (رضی الله عنه) جامگا په ۵۰۰ درهم زیت.

دمیکه جنین زاگ جامگی بهائی زرا زرت و شحال بوت و شه ابو حنیفه (رضی الله عنه) ی

سدک و راستیا و شنودی روش کرت وُشت.

شه ای نکلا ابو حنیفه (رضی الله عنه) سدک و راستی روشه بیت که سرآیی که جنین

زاگی سر پاچه نیات و جامگا آیرا په کمین بهای دات آء سدک و انصاف کرت و

جامگا په همانکس که کرزت زیت.

اما باید شه ای نکلا پنت بزورن و په وتی پیدگ و کتا دگری حکا مه ورن.

- پنچ ډل بیت و هر ډلي په ابوحنیفه (رضی الله عنه) ی سدک و راستیی باروا گون وت

هبر بدیت.

عزیزین وانندگان!

- سی وانندگ ای سبخی یک، یک بارا په برزین تواری بوانیت.

- مقدارین قیدی کلیمانا شه ای سبخی تها و دی ورندا به وتی کتابچهان بلکت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت، ټک، کامه، سوالیه و

ندائیه علامها نابلت.

- شه شما هر وانندگی که کسانین نکلی زانت په وتی همراهان بگشیت.

- دمیکه جنین زاگ شه ابوحنیفه (رضی الله عنه) ی هبرا که جامگی بها بازگشت حیران

بوت گجام یکی شه ای کچانا به جامگی بها برز برت، و دی و به ایشک و آشکی خط

بکشت.

پنجا، پنجا درهم دگه جامگی بها برز برت و به دوصد درهما رسینت

صد، صد درهم دگه جامگی بها برز برت و به چارصد درهما رسینت

دو صد، دوصد درهم دگه جامگی بها برز برت و به هشتصد درهما رسینت

گسویین کار:

ای نکلا به وتی کتابچهان بلکت و شه بر بکنت و په وتی کهولئ باسک و دوستان بگشت.

عزیزین وانندگان!

چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

۱. گجام حیوان په آسانی گون وتی بارا نندیت و کوشتیت؟
۲. اگه اوشر تا چنت روچا آپ مه وارت صبر داریت؟
۳. اوشر جکا بازوش داریت یا جوا چیا په جوانی هضم کرتگه نه کنت؟
۴. اوشری پوست زندهو سک انت یا نازرک و نرم؟
۵. اوشری حلال کرتنی جوانین وخت به آیی چنت سالگیا انت؟
۶. اوشری گوشت تا آیی چنت سالگیا نرم انت؟
۷. پچی اوشرتا گارستان و گیابانی جازه شنت؟

- سی وانندگ په رون چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت یکوار دگه شه بر بگشت.

- په ای کلیمان یک یک جمله به وتی کتابچهان بلکت.

بها

کرزیت

زرت

اشت

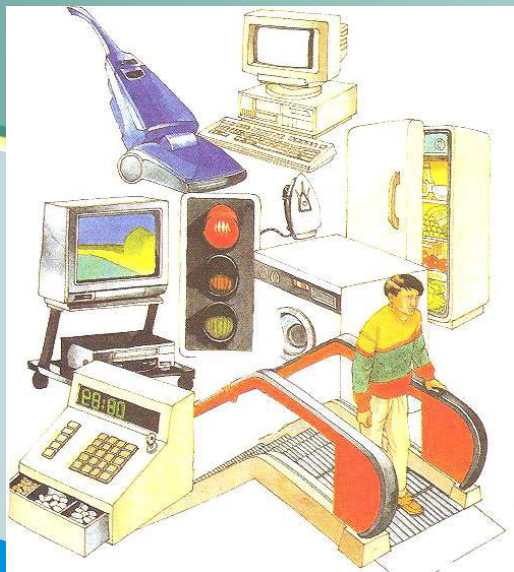
وشنودی

پنت

برقی تاثیر به زندگیا

مخسد:

- وانندگ بواننت و بلکنت.
- شه برقی تاثیرا به زندگیا سی بنت.
- حرفی تعریفا بزانت.
- به جملان حرفانا درست کنت.

جُست:

- چنت رازی برقادرسته کنت؟
- بیدی آپین برقاشه دگه چیا برق و ديه بیت؟
- بطریی برق شه چیا و ديه بیت؟
- پچی باید برقی لوچین سیما دست مه جنن؟

په انونین دور و باریا، برق به انسانانی زندگیا، مزین تاثیر داریت. شه دیر پا به اینگو برقی تاثیر زانتگ بوته و به زندگی جتا جتاین باران برقیین راز رازی ازباب و وسیله به کارا پریتنگ بوته که هم ارزان انت و هم په انسانا ضرر و تاوانی نه رسیت.

به آ جاگهان که انکته برق نه رسته مردم گون و وړئ سکیان دیم په دیم انت، سکی چه که گون هر رازی ضرر و تاوانان هم دیم په دیم انت. مثالی وړا: جائیکه برق نه انت مردم په وتی گسانی روشن کرتنا نپته سوچنت که یکيو نپتین چراگ ونپتی زیتنی خرچ باز انت و دگه ایش که نپتین چراگی دوت انسانی سرو چم و گسی دیم و پُچ و لیسانا ککپرو سیاه کنت و په انسانی دُرائیا ضرره رسینیت.

برق چنت راز پیدا بیت.

- آپیین برق: که گون برقی بندانی جوړ کرتا دستا کیت.

- حرارتیین برق: که گون سوتنیین چیزانی سوتنا دستا کیت.

- بطریی برق: که گون کیمیاویین چیزانی اشتنا به بطریانی تنها دستا کیت.

برق دو رازا انت، یکی اوشتاتنگ و آدگه رادگ انت. رادگین برق گون سیما به برزین
تیلوکانی سراشه جائیکه دستا کیت به دگه جاگها برتگه بیت.

به برقی کار گرگا دلگوش کرتن ضروری انت باید برقی لوچین سیمانا دست مه جنن
برقی لوچین سیمانی دست جتن انسانی مرکئی سبیه بیت.

عزیزین وانندگان!

- ای سبخی نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.

- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.

- پنچ ډل بیت و هر ډلي په برقی کدری باروا گون وت هبردیت .

- شه هر ډلي یک وانندگی په رون هر گجامی په یک وسیلی باروا هبردنت که به برقاشه
آیی کار گپتگه بیت.

عزیزین وانندگان!

- سی وانندگ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانت.

شما به ای کتابی دیمی سبخان و نتگت که حرف چیا شنت و زانت که حرف هما انت که
تانکاوت مانای نه دنت مگه نام و فعلا ناوهمی وړا جملانا یگجا کنت که آوانی پورهین
مانا روش بیت و حرف باز ډول داریت جالگا حرف دیستگه بنت، شما په هر گجامی به
وتی کتابچهان یک یک جمله بلکت.

تها:

تهی یا تی:

سری یا سرا:

به:

چیرا:

تا:

انگته:

گون

په:

به اینگو:

پا:

گسویین کار:

برقی کدری باروا نبشتا نکي بلکت که شه ۴ کشکا کم مه بیت.

عزیزین وانندگان!

- چیزیکه انون گشتکه بیت په جوانی بشکت ورندا جستانی پسوا بگشت.

۱. برق چون شه جائیکه دستا کیت به جائیکه کارگپتکه بیت برتگه بیت؟

۲. پچی باید به برقی لوچین سیمان دست مه جنن؟

۳. گرمی و سردی به برقی سیمانی سراجی تاثیر داریت؟

۴. گجام وختا برقی سیم کش و به گجام وختا شله بنت؟

- سی وانندگ چیزیکه دیما شه جُستان گشتگ بوت یکواری دگه شه بر بگشت.

- په ای کلیمان جمله جوړ بکنت.

برق

نیت

دوت

ککر

- سبخی ای بارا "به انونین دور و باریا برق به انسانانی زندگیا مزین تاثیر داریت" په

رون په برزین توارى بوانت.

دستین صنعت

مخسد:

- واندگ سبځا بوانت و بلکت.
- دستین صنعتا که مردمانی دود وریدگین میراث انت درست کنت.
- دستین صنعتا کدر کنت و هیل بزورنت.

جُست:

- دستین صنعت چیا شنت؟
- گجام دستین صنعتی نا ماگشتگه کنت؟
- گون دستین گجام صنعتا بلد ات ودلچسپی دارت؟

دستین صنعت هما کارانت که شه مردمی نیمگا گون دستا تسره رسنت که شه مردمانی دود و ریدگین میراثا زانتگه بیت. امی وطنی جنین زاگ و مردین زاگ به دستین صنعتا دیما انت و گون دستانی برکتا وړ وړی چیز جوړه کنت.

شه پشم و پمگانی دسگا راز رازی غالی، یک پټ و دوپټین کونټ گوالک، تورگ، شیکین، پر زونگ، ارجین، گدی ټکر، پټو، جراب، انجگ، دستکش و کلا گوپتگه بیت و گون پشم و کرکی موشتنا زندین ټیر جوړه بیت که بودین تانی دارنت.

همی راز دست دوچیئ کبدانین جامگ، زی، استونکی دپ وزنچک، کلا، دستمال و سر جاهانی پهل دوچی و شه درچکانی باشلوکان چپرو شولانی گوپتن شه آشکولیان انت که مردم په وتی اړو ضرورتی وړی چیزانی بریر کنگا به آوان دست گټ بوته وانت.

بیدی ایشان به وطنی دگه ولایتان گچ کاری، کاشی کاری و شیشگی جوړ کرتن جوانین
گوستگی داریت و امی هموطن شه دستین صنعتا جوانین نپ و کتی گرت.

عزیزین وانندگان!

- ای سبخی نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- سی ډل بیت و هر ډلی گون وت په دستین صنعتی بارواهر بدیت. رندا شه هر ډلی په
رون یک یک وانندگ په دستین هما صنعتی باروا که به وتی نزیکا دیسته په وتی دگه
همراهان هبر بدنت.
- په جالگی جستا سی پسو داتگ بوته، راستین پسا و دی ورندا به وتی کتابچهان بلکت.

به امی وطنای کئی دستین صنعتا دیما بارت؟

۱. مردین زاگ
۲. جنین زاگ
۳. مردین زاگ و جنین زاگ

عزیزین وانندگان!

- سی وانندگ ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- چیزیکه انون گشتکه بیت په شری بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و
ندائیه علامهانا بلت.
- سی وانندگ دستین صنعتی سی پیداواری باروا چیزی که زانت په رون په وتی دگه
همصنفان هبر بدنت.
- پنچ ډل بیت و گون وت به هما چیزانی سرا هبر بدیت که گون دستا جوړ کرتکه بنت
رندا شه هر ډلی یک یک وانندگ که ای چیزانی باروا په جوانی بزانت.
- اولی په غالی و یک پټ و دوپټین کونټ
- دومی په گوالگ، تورگ، شیکین و پرزونگ
- سومی په ، دستکش، جراب و انجگ

چارمی په تپړ

و پنجمی په کبدانیښ جامگي زی، استونکي دپ و زنچکي باروا هېر بدنت.

گسويين کار:

هر گجامي به وتی کتابچهان په چپر و شولانی گوپتنی باروا نبشتانکي ۳ کشکي کاسا بلکت.

عزيزين وانندگان!

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت و رندا جستانی پسوا بگشت.

۱. سبزگ، علف و نهال په چیا اړانت؟

۲. سبزگ شه چیا وراک جوړه کنت؟

۳. مال چیه ورنټ؟

۴. اما شه چیا شیر، گوشت و روغن دستا کارن؟

۵. پرچی باید په آپ و سبزگا دلگوش بکنن.

- سی وانندگ په رون چیزیکه دیما شه جستان او شکنت یکوار دگه شه برېگشت.

په ای کلیمان یک یک جمله به وتی کتابچهان بلکت.

گوالگ

پر زونگ

شیکین

- دو وانندگ سبخی ای بهرا "دستین صنعت هما انت که شه مردمی نیمگا گون دستا

تسره رسنت که شه مردمانی دود و ربیدگین میراثان زانگه بنت" په رون په برزین توارى

بوایت.

پمگ

مخسد:

- واندگ بوانت و بلکنت.
- پمگی اقتصادین پیدگا بزانت.
- مرکین ناما بزانت.

جُست:

- پمگ به ډگارا کشتگه بیت یا درچک داریت؟
- چنت چیزی ناما بگشت که شه پمگا جوړه بیت؟
- پمگ گون چیا رستگه بیت؟

پمگ شه کشار گریئ، برو حاصلان انت. کشارگر به وهده و وختی به ډگارا پندانگ کشت و تا سوز بوتن و برو حاصلی نزاورتنا چنت وار آبه دینت. همیکه پندانگی بتگ نریک یک متر برز بنت و کالکی لټ سک بنت، پمگ شه کالکی برزگا دره بنت وختیکه مچین کالکی سپیت بوت و پمگ در آتنت پمگی چتنی وخته رسیت که په جوانی کالکانی پمگ چتگ و نز آورتگه بنت. به پدامتگ ونیستگارین ملکان پمگی چتن و پندانگی جتا کرتن و دسگی رستن گون دستان به چرک، چرو جلکی وسیلا بیت. مگه به دیما شتگین ملکان پمگ گون کمباینا چتگ و نز آری و گون ماشینان به کارخانه رستگ و رنگ داتگه بنت. که شه ای دسگان راز رازی ټکر، پر زونگ، شیکین، گوالگ، تورگ، ارجین و کونټ گوپتگه بیت.

همی راز به طبیبیا شه پمگ و پمگین دسگ و تکران کار گیتگه بیت و به گسان شه پمگالپ، نالین و سر جا جوړه کنت.

به صنعتی و دیما شتگین ملکان شه کالکئی لټ، بلگ، پندانگ و پمگادهان چیز جوړه کنت و پمگئی اقتصادیین پیدگ آنکه باز انت که پمگاسپیتین زره گشت.

عزیزین وانندگان!

- ای سبخئی نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.

- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوایت.

- پنچ ډل بیت و هر ډلي په پمگئی باروا گون وت هبریدیت. رندا هر وانندگی که پمگئی کالکا دیسته په وتی دگه همراهان په پمگئی کالکئی وړو ډولی باروا هبریدنت.

- په جالگئی جستا دو پسو لکتگ بوته بریرین پسا به وتی کتابچهان بلکت.

پمگین چیز گجام وهدا رنگ داتگه بنت.

۱- رندا شه رستنا دسگ رنگ کرتگه بنت.

۲- رندا شه تکرئی جوړ کرتنا تکر رنگ داتگه بنت.

- سی وانندگ ای سبخئی یک یک بارا په بُرژین تواری بوانیت.
مرکبین نام- مرکبین نام هما انت که شه دو یا گیشتر کلیمی رودبند "ترکیب" کرتنا جوړ
بوتگ بیت چو باگ + وان = باگوان، کار + خانه = کارخانه مرکبین نام انچو جوړ
کرتگه بنت:

۱. شه دوناما: کارخانه، آپ و دوگ، آپ وواد.
۲. شه دو فعلا: گروکش، هست و نیست.
۳. شه نام و صفتا: سیاه دیم، سپی ریش، بد روچ.
۴. شه عدد و ناما: دو کارچ، چارپاد، چار شاخ.
۵. شه فعل و صفتا: وش بیت، زندگ بیت، شاد بیت.
۶. شه دو مصدرا: شتن و آتن، روگ و آيگ، همله و هلگر، پلگ و لټگ کشگ و
بندگ.

- پنج ډل بیت و هر ډلي په برزگی مرکبین نامان جمله جوړ و په یکی آدگر بگشت.

- چیزیکه گشتگه بیت په شری بلکت وټک، کامه، سوالیه و ندائییه علامهانا جائیکه لازم
انت بلت.

مرکبین نام و آیی جوړ کرتئی ډولا شه برزگا به وتی کتابچهان بلکت و شه برکنت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت و رندا جستانی پسوا بگشت.

جُست:

۱. په پمگی جتا کرتنا شه پندانگ و رستنا جائیکه ماشین نه انت شه چیا کاره گرنه؟
۲. ای وسیله گون چیا کاره کننت؟
۳. جلک چونین چیزی انت چیی کارا کیت؟
۴. شه چرکا چه کار گپتگه بیت؟
۵. شه چرا چی کاره گرنه؟

- سی وانندگ چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت یکواری دگه شه بر بگشیت.

- په ای کلیمان یک یک جمله جوړ بکنت.

پمگ
پندانگ
کالک
رستگ

- سی وانندگ سبخی ای بهرا "پمگ شه کشار گری، برو حاصلان انت. کشارگر به وده و وختی پندانگ کشت، شه کشتن تا سوز بوتن و برو حاصلی نز آورتنا چنت وار پمگی کشارا آپه دینت" په رونا په برزین تواری بوانت.

پیتاپی گرمی زد

مخسد:

- وانندگ سبھا بواننت و بلکنت.
- پیتاپی گرمی پیدگ و تاوانا بزانت.
- مقدارین قیدا درست کنت و به جملان آورتگ بکنت.

جست:

- پیتاپی گرمی چی پیدگ داریت؟
- چون و ترا شه جل جتن و پیتاپی زدا بساتن؟
- کسانین زاگانی جان دراگشتن په پیتاپا چی تاوان داریت؟

پیتاپی گرمی، په مچین مخلوقات، سوزگ و کشت و کشارا باز پیدگ داریت. میکروبا نا زیانه کنت و په دگه زنده جانانی سلامتیا پیدگ و کت داریت. پیتاپی روشنی انسانی بدن ضرورین چیزانا پوره کنت. اگه انسانا گرمی زد بجنت تاوان داریت، همائیکه به گرمی زدا کاره کنت و آوانا گرمیه جنت گون راز رازی نا جوړیان دیم په دیمه بنت. بازین گرمی په مردما عرخ و دیه کنت که گون عرخا بدنې واد و آپ دره بنت و بدنې پوست حشکه بیت، وختی که پوست حشک بوت، بدنې کسانین دروچه بنده بنت و بدنې حرارتی اندازه برزه روت و تپ و دیه بیت. بری وهدا حونی فشار هم برزه روت و به اعصابا درد و دیه بیت. پیتاپی گرمی زد گونډین زاگانی سرا گیشتر گندگین تاثیر داریت. پمیشا باید گونډین زاگانا میلن که لوچ و جان درا به پیتاپا چار کنت، آوانی مچ بدن باید گون پچ و پوشا چیر داتگ بیت و شه پیتاپی زدا دور ساتگ بنت.

پیتاپی گرمیئ زد یا جل جتن دلئ اوشتا تن و حونئ مزین رگی تر کگی خطرا گون وت داریت. بازین گرمی انسانا شه حالا کشیت. همیکه جای گرمیا زانن باید زوت وترا به سردین جاگی برسینن و زوت وتی دست و دیم و پا دانا گون سردین آپا بشودن. په ایشی که وترا شه جل و گرمیئ زدی تاوانا بساتن ووتی کارانا هم په جوانی دیما برن شه گساچنئ کارانا گهترانت به تارپی سردین هوا و دیگرآ تسر برسینن.

عزیزین وانندگان!

- ای سبخئ نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنچ دل بیت و گون وت په گرمیئ پیدگ و کتئ باروا هبربدیت.
- شه ای کلیمان به جالگی جملانی اورکین جاگهان بلکت.

مخلوقات

کشت و کشارا

میکروبانا

سلامتیا

پیتاپی گرمی، په مچین..... سوزگ و باز پیدگ داریت.
..... زیانه کنت و په دگه زنده جانانی پیدگ و کپ داریت.

عزیزین وانندگان!

- سی وانندگ ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- به گوستگین سبخان مقداری قیدا و انته و درست کرتگت وچو که گندت به جالگی جملان چو:

کریمداد وتی مچین پسانا چت

مچ رمگ گیابانا انت

لهیتن گوک شه گوروما منته

من گردانا درسته کنین

به ای چارین جُمْلان مچین، مچ، لهتین، گردانا مقداری قیدی کلیمه انت.
 - به ای سبخا مقداری قیدی دگه کلیمانا معلوم بکنت و شما وت دو جمله به وتی
 کتابچهان بلکت که مقداری قید به آوان بیت.

گسویین کار:

هرگجای شہ شما په پیتاپی گرمیی باروا شش کشک یا گیشتر شہ آیی بلکت و په وتی
 کهولئ باسکان بوانت.

عزیزین وانندگان!

چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.

۱. انسان باید و ترا شہ چیا بساتیت؟
۲. چی په انسانا تاوان داریت؟
۳. انسان باید و ترا به گرمیا چون بساتیت؟
۴. سردین آپی وارتن به گرمیا په انسانا چون انت؟
۵. دگه چیی وارتن مردما تادیرا شہ تناساتیت؟

- سی وانندگ چیزیکه دیما شہ جُستان گشتگ بوت یکوار دگه شہ بر بگشیت.
 - په ای کلیمان یک یک جمله جوړ وبلکت.

پیتاپی گرمی

تاوان

عرخ

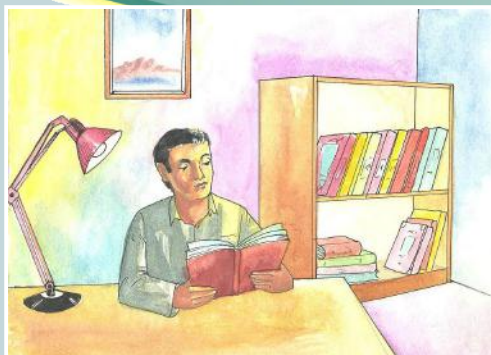
پوست

- سبخی ای بهرا "پیتاپی گرمی، په مچین مخلوقات، سوزگ و کشت و کشارا باز پیدگ
 داریت. میکروبانا زیانه کنت و په دگه زنده جانانی سلامتیا پیدگ و کت داریت" په رون
 په برزین توارى بوانت.

کتابی وانگ

مخسد:

- وانندگ بواننت و نوکین کلیمانا بزانت.
- چیزیکه گشگه بیت لیکتگ بکننت.
- وانگی کدرا بزانت و گون کتابی وانگا خوبگرت.
- مرکبین نامانا درست کنت و به جملا آورتگ بکننت.

جُست:

- به عکسا چیه گندت؟
- کتابی و انگی کٲ چی انت؟
- اما چون شه گوستگین دورو باریی مردمانی زندگیا سیه بن؟
- مرکبین نام گجام انت؟

کتابی وانتن اما ره شه هر چیا سیه کنت. همیکه اما کتابه وانن شه هما دیماروگ و علم و زانگا سیه بن که دانندگ و عالم شه آوان به وتی زندگیا کار گپته و آسرو نتیجی به کتابان نبشته کرتگنت.

کتاب جوانین دوستی وړا هر چی به دلا داشتگ بیت په اما گشیت وشه اما هیچیه نه لوټیت. گوستگین وهده و پاسانی کوشش و تلواسگانی جوانین آسر و نتیجه و آزمایگ که به کتابی ورخان لیکتگ و سیایگ بوتگنت گون کتابی و انگا دستا آتگه کنت. وانگ و مطالعه چو گنجی ودی کرتنا انت، هر چنکس که اما گیشتر گون کتابی و انگا خو بگرن به هما کچانا ای گنجی رسگ په اما آسانه بیت، کتابی دوستی به امی دلا گشیره بیت و ای دوست باز کټوکین چیزانا اماره هیله دنت.

همانکس که کتاب وتی دلی حالا په اما گشیت و شه اما چیزی چیره نه ساتیت اما هم باید آیی کدرا بزائن و آیرا شه هوشا مه برن و ایشا بزائن که اگه به کتابی وانگا خوبگرن شه باز چیزان سی و سر پده بن و باز جاگهان وتی سکیانا حل کرتگه کتن. کتابی وانگ په مچانی پیدگ وکټا انت، کسانى و مزنى نه داریت به هر سنى که ان چم و چار مه بن شه کمین وختی کټ بگرن و کتاب بوانن.

عزیزین وانندگان!

- ای سبخى نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنچ ډل بیت و هر ډلی گون وت په وانگى پیدگ و کټی باروا هبربدیت. رندا شه هر ډلی یک یک وانندگ په مکتبی کتابانی و انگى پیدگى باروا هبربدنت.

- شه ای کلیمان په جالگى جملانى اورکین جاگهان گچین بکنت.
وانندگ

اما

من

آء

..... ادبین کتابانی و انگاوش دارین.

..... به گساسبخه واننت.

..... باید وتی کتابا پاک بساتن.

..... هر روچ کتابه واننت.

عزیزین وانندگان!

- سی وانندگ ای سبخى یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

سر جا

زانت جا

پير بخش

- په برزگي مرکبين نامان يک يک جمله به وتی کتابچهان بلکت.
- چيزيکه انون په شما گشتکه بيت په شري بلکت وجائيکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائيه علامهانا بلت.
- سي وانندگ په رون په هما کتابي باروا که وش داريت بوانيت، هيربدنت.

گسويين کار:

ای سبخی اولی بارا به وتی کتابچهان بلکت.

عزيزين وانندگان!

- چيزيکه انون گشتکه بيت په جوانی بشکت ورندا جستانی پسوا بگشت.
۱. بلوچيی ادب و ليزانک به گجام دورا شه وتی همپلين کوم و تمنانی زوانانی ليزانکا اثر زرتگيت؟
 ۲. ای دروشم، رنگ و اثر به کهنين ليزانک و ادبا هم ات يا نه؟
 ۳. به گجام دورا پارسيی زوانی بازين کليمه و لوزی گون بلوچيی زوانا يگجا بوت؟
 ۴. چی سبب بوت که بلوچيی ادب شه واپر بوتن، سادگی و آسانيا درېکيت؟
 ۵. پچی بلوچيی ادب و ليزانک وتی عام فهميا شه دستادات؟

- سي وانندگ په رون چيزيکه ديما شه جستان گشتگ بوت يکوار دگه شه برېگشيت.
- په ای کليمان يک يک جمله جوړ بکنت.

وانن

گوستگين

- سبخی ای بهرا"وانگ و مطالعه چوگنجی ودی کرتنا انت، هر چنکس اما گيشتر گون کتابی و انگا خوبگرن به هما کچانا ای گنجی رسگ په اما آسانه بيت" په رون په برزين تواری بوانت.

پاکی دُرائیا ساتیت

مخسد:

- واندگ سبھا بواننت و بلکنت.
- به دُرائیا پاکی پیدگ وکتا بزانت.

جُست:

- پاکی په دُرائیا چه پیدگ وکتی داریت؟
- پچی باید وتی دستا ناگون صابونا بشودن؟
- اگه به پاکیا دلگوش مه بیت چونه بیت؟

په بنیاد ما پاکی باز کټ داریت و به ای بارا اسلامی پاکین دین اماره پو و سرپد کرته که پاکی ایمانی باری انت.

هر روچ که شه گسا دره بن ککړین حاک و پلک به امی سر و دیما نندیت یا وهدی که ورزش یا کاری کنن یا باز پیادگ اینگور و انگور چاره ورن و عرخه کنن بازین حاک و پلکی امی دست و سرو دیمی سرا نندیت که په اما باز تاوان دارنت.

اگه وتی جان و سر و دیما پاک بساتن و پاکین پچ گورا بکنن میکروب په امانه رسیت، وترا دُروا ساتگن و اگه به وتی پاکیا دلگوش مه کنن و وترا شه حاک و پلک و کچتیان دورمه ساتن میکروب اماره گیت و نا جوړه کنت.

اما باید ای هبراد لگوش بدارن که به مردار و کچتین چیزان دست مه جنن، دیما و پدا شه نانی وارتن و پداشه دسشودیی در بوتنا وتی دستا ناگون صابونا پاک بشودن.

بايد مدام وتی جان، سړئ مود و دست و پادا پاک بساتن و وتی دست و پادانی ناوانا زوت زوت بچینن و میلن که مزن بنت. پاکین پچ گورا بکنن.

عزیزین وانندگان!

- ای سبخی نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنچ پل بیت و گون وت په پاکي و دروایی بارواهر بدیت.
- په ای جملا گجام یکی شه جالگي پسون بریره کیت. به چوکاتی تنها به دیمی "ص" بلکت.

اما په وتی دروایی ساتنا

۱. و ترا شه میکروب و کچتیان دوره ساتن.
۲. وتی جان و سرودیمه پاکه ساتن.
۳. دیمه شه نانی وارتن، پداهه آیی و پداهه دسشودیی در بوتنا وتی دستا ناگون صابونا پاکه شودن.

	اولی
	دومی
	سومی
	هرسئین

گجام یکین جوان انت. اولی، دومی یا هرسئین؟

- سئ وانندگ په رون ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- چیزیکه انون گشتکه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائی علامهانا بلت.

- په ای جملا گجام یکین پسو بریرانت به دیمئ "ص" بلت.

- مردم شه آیی بده برنت و گون ناجوریا دیم په دیمه بیت.
- ۱- شه کسیکه حاک وپلکانی تنها گردیت ووترا نه شودیت.
- ۲- شه کسیکه به وتی پاکیا دلگوشه نه کنت.

	اولی
	دومی
	هردوین

په پاکی باروا نښتانکی بلکت که سی یا چار کشک بیت.

- چیزیکه انون گشتکه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

۱. وهدی که ناجوره بیت چونه بیت؟

۲. جان دردی، جگگ و بی سرودلی چیی علامه انت؟

۳. میکروب چی انت؟

۴. میکروب گجا و دیه بنت؟

۵. وهدی که ناجوره بن چون کنن؟

۶. مگه وت سرین دارو تاوان داریت؟

- سی وانندگ چیزیکه دیما شه جستان او شکنت یکواردگه په رون شه بریگشیت.

- په ای کلیمان جمله جوړ و به وتی کتابچهان بلکت.

کټ

نندیت

پاک

- سی وانندگ سبخی ای باراً په بنیاد ما پاکی باز کټ داریت و به ای باراً اسلامی پاکین

دین اماره پو و سر پد کرته که پاکی ایمانی باری انت."

به رون به برزین تواری بوانیت.

کارو کوششی آسر

مخسد:

- وانندگ سبڤا بواننت وبلکنت.
- کارو کوششی آسرو نتیجا بزانت.

جُست:

- کار و کوشش چونین آسر و نتیجی داریت؟
- کار و کوشش په انسانا چی وديه کنت؟
- کی باید کارو کوشش بکنت؟
- وانندگ شه کارو کوششا چی دستا کاریت؟

انسان باید به هر جاگهی کارو کوششا مه شموشیت. انسان گون کار و کوششا عزت و سر برزی وديه کنت.

کشارگری که به وتی کشارگر یا زحمته کشیت. ډگارا آپه دنت، لنگارو مالگه کنت و چنت وار کشارا آپه دنت و به درو و دستگی وهدا درو و دستگه کنت و نزه کاریت، خرمنه کنت کثیت، گلانا کشیت و گسا بارت پاک و آرته کنت شه وتی کار و کوششا جوانین آسری گیت.

همی راز مالداریکه ماله ساتیت په مالانی ساتنا باز زحمته کشیت و شپ و روچ کوششه کنت شه وتی مالدار یا جوانین نتیجی گیت و شه مالانی جوانین ساتنا آیی مالداریی برو کپ، گوشت، شیر، روغن، پشم و کورک گیشه بیت.

وانندگ که به مکتبا سبڤه وانیت و به وتی سبڤ و تعلیم زحمته کشیت په دلگوشی و پام وتی هر روچی سبڤا په جوانیه زوریت و شپ و روچ کوششه کنت شه وتی سبڤ و تعلیم جوانین آسرو نتیجی گیت و به آزمایشگان برزین درجه و نمری گیت، په سوب و سر برزی شه یک صفا به دگه صنفی روت.

مروچی که انسان دیمربی وترخی کرتگنت و به زندگیی جتا جتاین بهران راز رازی نوکین چیز ودی بوته شه کار و زحمت و کوششی برکتا انت.

- ای سبخی نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- سی ډل بیت و گون وت په کار و کوششی پیدگ و کتی باروا هبربدیت.

- گون ای کلیمان جالگی جملانی اورکین جاگهانا پوره بکنت.

سبخه

زحمته

زوریت

کوششه

وانندگی که به مکتبا..... وانیت و به وتی سبخ و تعلیما..... کشیت وتی هر
روچی سبخا په جوانیه..... وشپ و روچ..... کنت.

- سی وانندگ ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- چیزیکه انون گشتکه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و
ندائیه علامهانا بلت.

- سی وانندگ په رون په کاسبیکه وش دارنت و په آیی کار و کوششی دارگا هبربدینت
که چون دستا آورنگه کننت.

- به ای سبخا مرکبین نام به جملان لکتگ بوته چو:

درو و دستگ

لنگار و مالگ

شپ و روچ

انون شما یک یک جمله دگه په ای مرکبین نامان به وتی کتابچهان بلکت.

په کار و کوششی پیدگ و کټا نښتانکی بلکت که شه ۴ کشکا کم مه بیت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت و رندا جستانی پسوا بگشت.

۱. کئی آزمایگی چیرا گیتگ بوت؟
۲. اولینا چی گشتنت؟
۳. دومینا چی گشتنت؟
۴. سومینا چی گشتنت؟
۵. گجام یکین بایسکلا گیشتر برتگ کرت؟
۶. شه ای آزمایگا چی آسر و نتیجه گپتن؟

- سی وانندگ په رون چیزیکه دیما شه جستان او شکنت یکوار دگه شه برېگشیت.

- په ای کلیمان به وتی کتابچهان جمله بلکت.

سربرزی

جوانین

وتی

سوب

- سی وانندگ سبخئی ای بهرا "انسان باید به هر جاگهی کار و کوششا مه شموشیت. انسان

گون کار و کوششا عزت و سر برزی و دیه کنت" په رون په برزین توارى بوانت.

بهار آت

بهار آتی هر سون موجه کنت گل

بنشپتنه ډگار در کپته سنبل

پدا زندگ بپوت هرچیکه مرت

درو دشت و تلارو عالمی گل

ډگار چاکوت گلی لاله در آتی

به دشتی تاجتی سورین په وت پُل

تچیت هر شيله گي تا سرمگین آپ

چمند سبز انت و باگ سرکشته کاکُل

هواساپنت و کشیت نرمگین گوات

چناری شر شرانت وانیت که بلبل

چه پیتایی که کنت باز نشتی کیپ

چه مهتا پین شپنت و پر تجمُل

چه روچیکه گومي مچین جهانانا

ولوکه ذره بیت داریت تسلسل

"سلیمی" بست که پر فیضین بهاری

بکش جُهد و بکن کار په تحمل

کهولئ زندگي

مخسد:

- وانندگ کهولئ زندگي کدرا بزانت.
- کهولئ باسکاني خدمتا بکننت.
- وتي زمه واريانا بزانت.
- سادگين نامانا درست بکننت.

جُست:

- کهولئ باسک کئ انت؟
- پچی کهولا بنيادمئ اولي مکتبه گشت؟
- کئ په کهولئ باسکاني ذمه وارياني باروا هبرداتگه کنت؟
- جوانين کهول گجام انت؟

پس، ماس، براس و گوار يک کهولئ باسک انت. ايش به يک گسا زندگيه کنت. ماس و پس کهولئ مزن انت. ايش کاره کنت و په وتي بچک و جنکان پچ و پوش و وراک وديه کنت، آوانا په جوانيه روديننت جوانين تب و خو و مردمگريا هيله دينت، بنيادم هرچيا شه کهولئ زندگيا هيله زوريت پميشا کهولا اولي مکتبه گشت.

به کهولئ زندگيا مهر و دوستي، مردمگري و نيکين سلوک و جوانين تب و خو وده کنت و گيشتره بيت. مچ گندن ماس و پس که کهولئ مزن انت مزنين ذمه واري دارنت په اما باز زحمته کشت.

اما که به ماس و پسي بازين زحمت و نيکين پيرزواني برکتا رودن مزن و پرواک بن، زانگ و کماله زورن، هيچبر آواني نيکيانا نه شموشن و تا ابد آواني منت وارن.

اما براس و گوارهم که گون وتي ماس و پسا به يک گسي زندگيه کنن، به مهر و دوستي و جوانين خود و تبي شپ و روچ يکي آدگرئ پانادا ان و ترايکي آدگرئ غمخوره زانن تا زندگن براسي و گواري کدرا زانن وتي کهولئ زندگي مهر و مابتا ساتن.

هما رازیکه کهولئ مزن په اما جوانین نیت و ارادی دارنت اما هم آوانی رمان زور و خدمت کنوک ان و وتی زمه واری و وظیفانا رازیکه برازیت تسره رسینن. اما زانن اگه کهولئ باسک وتی زمه واریانا په شری تسر برسینت هیچ ملامتی و پدمانی و دیه نه بیت. ای وړا کهولئ باسک وشین زندگیی واونده بنت و شالیئ بن چمگ مهر و دوستی انت که بنیادمی جوانین صفت و خو وتبا ود و دیمریه دنت.

عزیزین واندگان!

- ای سبخی نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنچ ډل بیت و هر ډلي په کهولئ باروا گون وت هېرېدیت و بگشت که به یک کهولئ رندا شه پساکی په زاگاني جوانین رودینگا دلگوشه کنت.

عزیزین واندگان!

- سی واندگ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

سادگین نام:

سادگین نام هما انت که اگه بار کرتگ بیت، آیی بارمانا نه دینت، وت تانکا یک مانا دارین باری انت.

چو: لوگ یا گس

مسیت

دست

درچک

استار

دپ

پاد

انون وتی سبڃا بڇارت ووت سادگين نامانا مالوم بڃنت.
- چيزيڪه انون گشتگه بيت په شري بلڪت وٽڪ، كامه، سواليه و ندائيه علامهانا بلت.

گسويين کار:

هر گجامي شه شما وتی كهولئ زندگيئ باروا چار ككشك به وتی كتابعهانا بلڪت.

عزيزين وانندگان!

- چيزيڪه انون گشتگه بيت په جواني بشكنت و رندا جستاني پسوا بگشت.

جست:

۱. ناکو پیرداد کي هلکي مزن انت؟
۲. آچونين گوستگي داريت؟
۳. کجیرو باز محمد کي زاگ انت؟
۴. ای دو براس چیا شه کسانیا به هوشا دارنت؟
۵. آوانی پس و ماس آوانا په چیا باز سوگه کرتگنت؟

- سی وانندگ په رون چيزيڪه ديما شه جستان گشتگ بوت يکوار دگه شه بربگشيت.
په ای کليمان يک يک جمله جوړ بڃنت.

باسک

مزن

روديننت

بنیادم

سبڃي ای بهرا" به كهولئ زندگيا مهر و دوستي، مردمگري، نيکين سلوک و جوانين تب و خو وده کنت و گيشتره بيت، ماس و پس به كهولا مزنين ذمه واريی دارنت" په رون برزين توارى بوانت.

علم (زانگ)

مخسد:

- وانندگ سبڻا په شری بواننت و بلکنت.
- علمي مانا و کدرا بزانت.
- شه کلیمان جمله جوړ بکننت.

جست:

- شه شما کي په علمي باروا دو جمله گشتگه کنت؟
- کي علمي مانا گشتگه کنت؟
- علم چي پیدگ داریت؟
- شه علمي برکتا بنیادم به گجا رستگنت؟

علم، زاننن و آگاهیا گشتن، عالم شه علما باز پیدگ وکت گیتگنت و مزین سکيانا حلايته و به ترخي و ديما روگي نیمگاسک و پرواکين گام چست کرتگنت. علم وزانگ بنیادمي شان و بالگي سببه بیت، علم و زانگ بلوکين روشنایی انت که هر وړي تاریکيا زیانه کنت، علم و زانگي یات گپتن بنیاد ما ای وسا دنت که هر چونین سکی و سوري حلاينگی پهرا راهی ودي بکنت.

اما علم و زانگي کتوکين تاثیرا به وتی زندگی مچین باران په جوانی دیستگه ککن، هما کاری که غديما به چنت ماها تسره بوت، نون شه علمي برکتا به چنت ساعتا تسره بیت.

هما که په علم و زانگي یات گرگا کوشش و تلواسگ کرتگنت و به ای راهها شپانا روچ و روچانا په زحمت گواز ینتگنت، آواني نام مدام مانیت و مچین بنیادم شه آواني علم و زانگي آسر و نتیجها پیدگ و کته گرت.

علم، مزین و شاییتین ناغدين دریابی وړا انت که تا انون کسی آیرا تا آخرا غدي نه کرته و به آسرا نه رسیته، پمیشا هر چنکس علمي حاصل کرتنا جُهدو کوشست بیت الاسی نه داریت.

- ای سبخئ نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنچ ډل بیت و هر ډلی گون وت په علمی کدرئ باروا هبربدیت ورندا شه هر ډلی یک واندگی چیزیکه شه علمی برکتا به وتی زندگیا شه آیی کاره گیت، نامی بگشیت.

- گون ای کلیمان جالگی جملانی اورکین جاگهانا پربکنت.

علم
عالم
سکیانا
گام

-، زانتن و آگاهیا گشت، شه علما باز پیدگ وکت گپتگنت و مزین حالینته وبه ترخی و دیما روگی نیمگاسک و پرواکین چست کرتگنت.

- سی واندگ ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- چیزیکه انون په شما گشتگه بیت په جوانی بلکت و ټک، کامه، سوالیه و ندائییه علامهانا جائیکه لازم انت بلت.
- سبخا کرار "بیتوار" بوانت ورندا ای جستانی پسوی باروا پکر کنت که
- گوستگین سالان پچی امی وطنئ واندگ شه علم و زانگا دور منتت؟
- علمی یات گپتن په کئ فرض انت؟
- کدین مردم وتی سکی و سوریانا حالینتگه کنت؟

ای سبځا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولئ دکه باسکان بوانت.

- چیزیکه انون گشتکه بیت په جواني بشکنت و رندا جستاني پسوا بگشت.

۱. چی بنیاد مانا شه یک دوری به دکه دوری بارت؟

۲. انون اما به گجام قرن و پیریا زندگيه کڼن؟

۳. پچی امی وطن شه ترخی و دیما روگی کاروانا پدامنت؟

۴. اما چون وتی بازین سکيانا دور کرتکه کڼن؟

۵. به ای باراکي ذمه واری گیشتر انت؟

۶. چه وختا اما دگرانا یات داتکه کڼن؟

- سئ وانندگ په رون چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت یکواردکه شه برېگشیت.

- په ای کلیمان جمله جوړ و به وتی کتابچهان بلکت.

علم

یات گپتن

تاثيرا

- سبځی ای بهرا "علم، زانتن و آگاهیا گشت، عالم شه علما باز پیدگ و کټ گپتگنت و مزین سکيانا حلايته وبه ترخی و دیما روگی نیمگا سک و پرواکین گام چست کرتگنت" په رون په برزین تواری بوانت.

نکل

مخسد:

- وانددگ بواننت و بلکنت.
- نکل و آسمانکانا بزانت.
- مقداری قیدا به سبغا درست بکننت.

جُست:

- کی آسمانک و نکلی زانت؟
- گرک و مردکی نکلا او شکنت؟
- گرگ چونین حیوانی انت؟

ناکو بیبرگ که هرو هدا جوانین نکل و آسمانکه گشیت، ای واری په گرکی رستری و گندگی باروا هبر دات و گشت: زاگان گرگ گندگین حیوانی انت، زبر وتی هوشا بگرت و ای نکلا بشکنت.

روچی یک مردکی به راهی رادگ ات، چیزی دیما شت دیست گرکی به خفسی تها انت، گرک ای مردکا توار کرت و گشت: به ای خفسا باز پا زاب و سزااون، لهتین روچه بیت که منا ادا پریتگنت گشنگ و ټنگ اون.

مردکی دل که په گرکا سوت گشت: انون ترا الاسه کنین که گیشتر پازاب مه بی. زوت خفسی دپا پاچ کرت. گرک که رستر و گندگین حیوانی انت ای نیکیا به چمانه گپت همیکه شه خفسا در بوت په مردکی جانا حمله کرت که آیرا بوارت.

مردک گشت: منامه ورمه زانین ته گشنگی کموکی بوشت په ته ورگی ودیه کنین، همی دما روباهی که شه راهها گوشت ایشانی کپ و باساوشکت نزیکا آت و جست کرت. چی بوته، چیی هبرا دات؟

مردك مچين هبرا گشت، روباه كه باز چمبازين حيواني انت زانت كه گرڪ ملامت انت، كومكئ كدرا نه زانت شه رستري وزورا كاره گيت لوٽت په يك چمي پدوارگ آيرا به خفسى تها پرينيت دگه گشت: من بايد خفسا شه نزىكا بگندين ورندا فيصله بكنين، هر سئين سونى خفسا شتنت به خفسئ نزىكا روباه گر كا گشت: يكوار خفسى تها بئ بگندين خفسئ دپ چون بستگ و پاچه بيت، گرڪ كه خفسئ تها شت، روباه همادما خفسى دپا بست و مرد كا گشت: انون بى غم بوتئ بره وسيكه كه دوارگ گوازي مه وري.

عزیزین وانندگان!

- ای سبخئ نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنج ډل بیت و گون وت په گرکئ گندگی ورستری و روباهئ چمبازی باروا هبر بدیت.

عزیزین وانندگان!

- سی وانندگ په رون ای سبخئ یک یک بارا په برزین توارى بوانیت.
- کمى، باز، گیشتر، گیش، کم، لهتین، چیزى، مچ، مچین، درست، تیوگین، دراین، گرد مقداری قیدانت، شما ای سبخا کراری (بیتوار) بوانت و جائیکه مقداری قیده گندت آوانی جملانا به وتی کتابچهان سیایگ بکنت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه زانت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.

- سی وانندگ په رون
- اولی په ای نکلی راهروین مردکئ دلسوچی
- دومی په گرکئ رستری و گندگی

سومی په روباهې شپواری چمبازیئ
باروا هېر بدیت.

گسویین کار:

ای نکلا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولئ باسکان هم بوانت و شه بر بکت.

عزیزین وانندگان!

- چیزیکه گشتکه بیت په جوانی بشکت و رندا جستانی پسوا بگشت.

۱. حیوان چنت ډولا انت؟
۲. گرگ چونین حیوانی انت؟
۳. گرک چونین راز و رنگی داریت؟
۴. وختیکه گرک گشنکه بیت چونه کنت؟
۵. گرک پچی و ترا به پس و بزانی رمگا پرینیت؟

- سی وانندگ په رون چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت یکوار دگه شه بر بگشیت.

- په ای کلیمان جمله جوړ و به وتی کتابچهان بلکت.

سزا

گندگ

حمله

چم بازی

حیوان

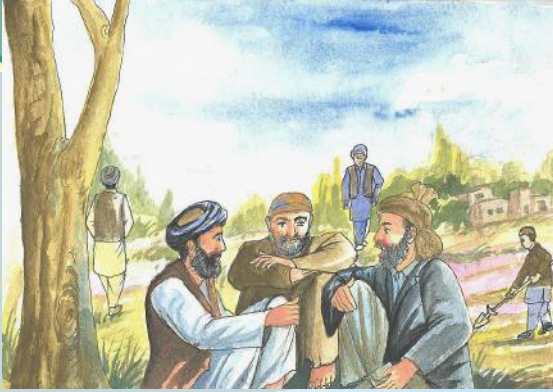
- سېخی ای بارا "گرک که رسترو گندگین حیوانی انت، نیکیا به چما نه گیت همیکه شه
خفسا در بوت په مردکی جانا حمله کرت که آیرا بوارت" په رون په برزین توارى بوانت.

بورغمي

مخسد:

- وانندگ سبځا بواننت و بلکنت.

- بور غمی مانا بزانت.

جُست:

- بورغم چيا شنت؟

- بور غمی چون انت؟

- کسيکه بورغميه کنت پای چون انت؟

بورغمي و به من چی، و ترا شه زحمتا در برتن، گون دگران مدت و دستگیری نه کرتن جوان نه انت. هیچبر انسان باید به بورغمیا خومه گیت و تا جائیکه وسیه بیت و ساک و ديه کنت اجتماعیین دلسوچی و ذمه واری دارگا به پکرا بداریت. شنت سئ بزگر به یک هلکی ډگارانا په کشتنا تیاره کرتنت. آهم وتی ټک بارانی سرا تیشگه جتنت و هم گون وت هبره دانتنت. سپی ریشی که آوانی نزيکیا نشنت هبراناش په جوانیه کوشکت.

هبر شه هبرا اولی بزگر گشت:

منی زاگ باز پرواک و چالاک انت، شه هلکی زاگان هیچکه آیی زورا نه داریت. دومی بزگر گشت: منی زاگ هم همی راز انت، هیچکه چو آيا ډولي نه انت، آهر وهدا په وت نوکین پچ و پوشه کنت و چیزی که د اب مه بیت گورا نه کنت. سومی بزگر گشت: ای راز که شما شت منی زاگ هم شمئ زاگانی هم زات انت، مگه آ آنکه پرواک نه انت و ډولي هم نه انت که نوکین پچ و پوشی پکرا بیت، په من جوان انت سر آئیکه نوک رسته بازه تلوسیت منا کوپگ بدنت.

شه ای سئ بزگرانی هبرا انچو معلومه بوت که هر گجامی شه وتی زاگوش انت.
 به ای وهدا هر سین بزگرانی زاگ که شه مکتبا الاس بوتنت و راهش هم همینگوات
 رستنت. اولی بزگری زاگ سلام دات ووش آمد کرت دمی ایشکو و آشکا چارت
 وسونی گساشت. دومی بزگری زاگ هم وتی پسیا آت و کتره یی پدترا گساشت.
 سومي بزگرئ زاگ وتی پسیا آت ورندا شه وش آمد و هبرا تیشگاشه وتي پسازیت و
 گشت بابۀ جان ته ژند بوتگی آساک بگر تي ټک باری کارا منه کین.
 پیره مردیکه شه نزدیک بزگرانی هبرانا او شکت و آواني زاگانی آتنا دیست گشت: ای
 زاگ شه آء دوزاگا پرواک ترو بر اهدار تر انت، ایش بورغم نه انت، دلسوچ و
 غمخورانت زردی نه سگت که وت بروت وپسی کاربکنت.

عزیزین وانندگان!

- ای سبخی نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون ای سبغا بوانیت.
- پنچ ډل بیت و هر ډلی په بورغمی باروا گون وت هبردیت.

عزیزین وانندگان!

- سئ وانندگ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

نفیین قید:

نفی یا دور کرتنی قید هما انت که چیزی نه بوتن، نه کرتن و نه زرتنا قیده کنت و علامي
 نه، نا، هیچبر نه انت
 چو بالاج گسا نه روت
 نه لوټن غیرئ دیا را که نوری دریابئ
 اگر تهار چو زندان بییت وطن وطن انت
 - انون شما ای سبغا کراری بوانت و جائیکه نفیین قیده گندت جملانی به وتی کتابچهان
 بلکت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی املا بلکت و جائیکه زانت ټک، کامه، سوالیه و ندائی علامهانا بلت.

گسویین کار:

هرگجامي شه شما نېشتانکي په بورغمي باروا بلکيت که شه چارکشکا کم مه بیت.

عزیزین وانندگان!

چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستنی پسوا بگشت.

۱. مُراد چونین مردمی انت؟
۲. مُرادی واهگ ولوټگ چی انت؟
۳. مُرادا چیه تورینیت؟
۴. - به مُرادی مناپورهین انسان باید چون بیت؟
۵. جوانی پاچون انت؟

- سی وانندگ چیزیکه دیما شه جستان اوشکت یکوار دگه شه برېگشت.

- په ای کلیمان جمله جوړ بکنت.

بورغمي

بورغم

تورینیت

هلک

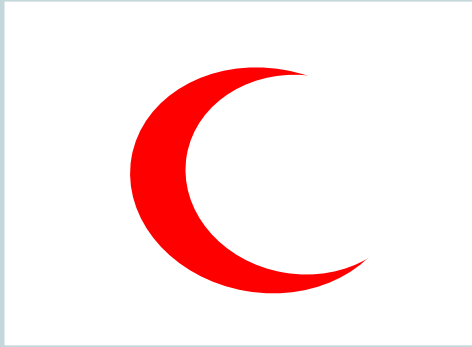
ډولي

- سېخی ای باراً "بورغمي و به من چی، و ترا شه زحما در برتن، گون دگران مدت و دستگیری نه کرتن، جوان نه انت. هیچبر انسان باید به بورغمیا خومه گیت و تا جائیکه وسیه بیت دلسوچی و ذمه واری پکری بداریت" په رون په برزین تواری بوانت.

سره میاشت

مخسد:

- وانندگ بواننت و بلکنت.
- سره میاشتا درست کنت.
- مقداریین قیدا نابه جملان ودی کنت.

جست:

- به عکسا چیوه گندت؟
- سره میاشت چیا شنت؟
- پچی ای موسسئ نام خیر رسینو ک انت؟

سره میاشت، یک موسسئ انت که به وړ وړی حالتان، گون اړ، محتاج و تاوانی بوتگان، کمک و مدته کنت. پمیشا ای موسسئ نام، خیر رسینو ک انت. ای موسسئ نشان سورین ماه (☾) انت و ای موسسئ مچین کار کنوک و ازباب و وسیله همی نشانا دارنت. سره میاشتی نشان باز کدر و رو داریت و آیی کار کنوک که ای نشانا گون وت دارنت به هر وړی جاورو حالتی گون ټپي و تاوانی بوتگان کمک و مدت کرتگه کنت. ای موسسه به هر ملکی به جتا جتاین نامی یاته بیت که به افغانستان به سره میاشت وبه اسلامین دگه ملکان هلال احمری ناما یا ته بیت و به لهتین دگه ملکان سورین صلیب گشتگه بیت.

ای موسسئ کار تانکا نا جوړانی درمان و علاج کرتن یا اسیرانی سرو پاسرئ گرگ نه انت بلکین به سول وامنئ جاورا هم خیر رسینو کین تچ و تاگانا تسره رسینیت.

سری آیی که ای موسسه به جتاجتاین نامان یاته بیت به مچین جهاننا مخسد و واهگی هم وړوویکی انت. به امئ عزیزین وطن افغانستانا سره میاشت یا افغانیین هلال احمر نه تانکا ایش که ټپيانا درمان و علاجه کنت بلکین گون مصیبت دیستگ، ډگار جمب وسیلئ تاوانی بوتگان هم چیزی کمک و مدته کنت و دلسوچ و مهربانین پرستاران رودینیت.

په ایشی که سره میاشت گیشتر اقتصادیین واک و توکی واوند بیت و وتی تچ و تاگانا به خیر رسینو کین راهها گیش بکنت امی دارا و هستی واوندین هموطن هرو هدا گون افغانستانی سره میاشتا کمکه کنت.

عزیزین واندگان!

- ای سبخئ نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنچ ډل بیت و هر ډلی گون وت په سره میاشتی بارواهر بدیت.

عزیزین واندگان!

- سی واندگ په رون ای سبخئ یک یک بارا په برزین توارئ بوانیت.
- باز، گیشتر، گیش، بس، کم، لهتین، چیزی، مچ، مچین درست، تیوگین، در این، گردان
- مقداریین قید انت شما به ای سبخا مقداریین قیدئ جملانا ودی کنت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائییه علامهانا بلت.
- په جالگئ جستا سئ پسوگشتگ بوته همایکین که راست انت آیراودی وبه جالگئ کیشکی بکشت.
- خیر رسینو کین موسسئ انت که به افغانستانا
- صورین صلیب

هلال احمر

سره میاشت یا افغانین هلال احمر
گشتگه بیت.

گسویین کار:

هر گجامی شه شما به وتی کتابچهان په سره میاشتئ باروا پنچ کشکی کاسا نښتانکی
بلکت.

عزیزین وانندگان!

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت ورندا جستانی پسوا بگشت.

- کئ په کمک و مدتا اړانت؟

- شه کئ کمک لوټنت؟

- اگه اما کمکی وسا بدارن وتی کمکانا چون برسین؟

سره میاشت کمکانا په کیه رسینت؟

سره میاشتی نشان چی انت؟

- سئ وانندگ چیزیکه دیما شه جستان اوشکت په رون یکواردگه شه برېگشیت.

- په ای کلیمان یک یک جمله جوړ بکنت.

سره میاشت

نشان

یا ته

خیر رسینوک

درمان و علاج

- سبخئ ای بهرا "سره میاشت، یک موسسئ انت که به وړ وړئ حالتان گون ټپي، اړ و

محتاج و تاوانی بوتگان کمک و مدته کنت" په رون په برزین تواری بوانت.

امبرانی

وطن مني لاله زار انت امبراني

زمستاني بهار انت امبراني

به هر کنج و کناری که بکنی سیل

چه سر سبزین کشار انت امبراني

چه گواهی ملایمین داریت بهاری

هوای خوش گوار انت امبراني

جویی پُرآپ و نهري کرته گنت موج

پَلو دستوک هوار انت امبراني

شه آسمانی ریچنت چون ترنگرواور

چه گرداني توار انت امبراني

رونت مالدار به دشتانی پغت شئ

امیرانی زوار انت امبراني

"سلیمی" شیت وطن جان به منی دیما

عجب نخش و نگارنت امبراني

ورزش، دُرایی، واک

مخسد:

- وانندگ سبځا بواننت و بلكنت.
- ورزشی پیدگ و وړ وډولا بزانت.
- فاعلی و مفعولین صفتا بزانت و به جملان ودي كنت.

جُست:

- به عكسا چیه گندت؟
- گجام ورزشا زانت؟
- ورزش چه پیدگ داریت؟

بهارئ يك وش هواين روچی ديگرا كرم كه نوک رُستگين برز بالادين ورنای ات شه
گسا دربوت، دیست كه آیی هم زاتین بازین زاگی به آوانی گسئ نزیكئ میدانئ چمندا
جینت. وش وش سونی آوان شت و گون آوانی مزنا كه نامي نصیرات وش آمد كرت و
گشت: زاگانی ای جستن پیدگی نه داریت منوشه ای گوازا دست كشتون.

نصیر: آپه فوتبالی گوازا وترا ساجو كنت.

كرم: فوتبال چه درده وارت؟

نصیر: فوتبال هم گوازی و هم ورزشی انت كه په انسانی درائیا باز پیدگ داریت.

كرم: پیدگی چی انت؟

نصیر: ورزش كنوك دُرا وجود ووشین تب و خوی واوند انت فوتبال جوانین ورزشی انت.

كرم: منی ناكوزاك داود گون ورزشا وترا شه پاد پرینت، انون به ناجوړی نپادا كپته من
هم كه چیزی فوتبال زانتون دست كشتون.

نصیر: پچی چی بوته آچی ورزشی کرت؟

کرم: به مهتاپیین شپی کیچ و کبلی کرت وختیکه گوازی الاس بوت نریک دوتاس سردین آپ وارت دگه زاگ وتی گسان شتنت آبه میدانیا به گوات سرا چاره کرت منا گشت منی جان گرانیه کنت. شه آیی و پد ناجور بوت و کپت.

نصیر: کرم براس، داود که سردین آپ وارته باز ژند بوته آعرخ داشته وبه گواتسرا چار کرته پمیشانا جور بوته.

کرم: ای ډول که ته گشی کسیکه ورزشه کنت باید آپ مه وارت؟

نصیر: آپی وارتن باز پیدگ داریت، اگه په ډول وارتگ بیت. بشکن براس، ورزش بازین وړوډولی انت چو: کیچ، کبلی، خُسین، جستن، آپگوازی، فوتبال، والیبال و دگه که هرگجانی شه وت قانونی داریت.

کرم: شرهبره داتی

نصیر: ورزش و گوازی باید به پاکین جاگه و صافین هوای بیت، ورزش کنوک باید ژندا ژند سردین آپ مه وارت و گون عرخا به گواتی دیما مه اوشتیت. وختیکه ورزش کنوک نانه وارت باید تا دو ساعت رندا شه نانا ورزش مه کنت.

کرم: نصیر براس نه گشتی که تا گجام سنا ورزش جوان انت؟

نصیر: ورزش به مچین عمرا پیدگ داریت، باید به هر سنی ورزشی ډولا بزائن.

کرم: مگه رندا شه ورزشا چیزی وارتگه نه بیت؟

نصیر: دمی پشتر شه ورزشا گیلای شیر یانیوگی آپی وارتن پیدگ داریت.

کرم: نصیر براس شه تی هبران منی سر جوان پاچ آت، شدو پد من هم په فوتبالی ورزشا شمیا کائین منی ناما هم بلکت.

عزیزین وانندگان!

- ای سبخی نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.

- دو وانندگان په رون نوکین سبخا بوانیت.

- سی ډل بیت و گون وت په ورزشی پیدگی باروا هبردیت.

فاعلین صفت - کارئ کنوک یا چیزی داروکی راه سوچیا کنت

چو: جنو کین مرد، وانوکین زاگ

مفعولین صفت - که مفعولی حالتا بیا نه کنت چو: وارته پروشته، پروشتگین پاد - به ای سبځا فاعلی و مفعولین صفتانا معلوم و په یکی آدگرا بگشت. - دو واندگ په وتی جندی وش یکی کرم و آدگه نصیری ناما په وت بلنت و ای سبځا په برزین تواری بوانت. - چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائییه علامهانا بلت.

گسویین کار:

ای سبځا که گپ وترانی وړا انت به وتی کتابچهان بلکت.

عزیزین واندگان!

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

۱. ورزش انسانا چیه دنت؟
۲. یگجایین ورزش چه پیدگ داریت؟
۳. ورزش کنوک شه یک جاها به دگه جاگهاگون وت چیه برنت؟
۴. ورزش چونین مشکولی انت؟
۵. ورزش انسانا شه چیا دوره ساتیت؟

- انون سئ واندگ چیزیکه دیما شه جُستان گشتگ بوت یکوار دگه شه برېگشیت.

- په ای جالگئی کلیمان جمله جوړ بکنت.

ورزش

دُرایی

واک

وش وش

- ای مطلباً "ورزش په انسانی دُراییا باز پیدگ داریت، هر مردمی باید روچی تها نیم ساعت ورزش بکنت" په رون په برزین تواری بوانت.

سیگاری ضرر

مخسد:

- واندگ سبڻا بواننت و بلڪنت.
- شه سيگار و چليمي ضرراسي بنت.
- سوج و پرسي قيدا درست ڪنت.

جست:

- سيگار شه چيا جوڙه بيت؟
- تماڪ بتگ داريت يا درخت؟
- سيگار و چليم چي تاوان داريت؟

اعيدو ويبرگ دو تروزاڪ انت، يڪ روچي بيبرگ و اعيدوي ڪٽ و باس به سيگار و چليمي سرا بنا بوت.

اعيدو: بيبرگ جان پچي سيگاره ڪشي؟

بيبرگ: من چليمه ڪشين جائيهه چليم مه بيت گون وت سيگار دارين.

اعيدو: شه سيگار و چليمي ضرر و تاوانا سي دائي اگه نه؟

بيبرگ: چي ضرر و تاواني دائي؟

اعيدو: بيبرگ تروزاڪ انون دگه زبرگوش ڪش كه پته بگشين.

بيبرگ: جوان انت بگش.

اعيدو: تماڪ جور(زار) دارين مزه بلگين بتگي انت، تماڪي بلگانا نزه ڪارنت و اوشكه

ڪنت و شه آوان سيگار جوڙه ڪنت و تماڪابه چليما همه ڪشت.

بيبرگ: ايشا زانين تاوان و ضرري بگش.

اعيدو: تماڪي زار(جور) نيكوتين و پنزون انت كه په انساني بد ناسڪ تاوان دارنت،

دميڪه مردم سيگار و چليمه ڪشيت تماڪي زار شه دپ و پوزي راها به بد نا رسنت وديريا

زوت په مردما سكين ناڏرايي وديه بيت.

بيبرگ: شر هبره داتي

اعیدو: په ایشی که بنیادمی دُرایی و سلامتی باز کدر داریت و بایدویلا شه دستا مه روت شه سیگار و چلیما دوری بیت.

بیرگ: تی هبر پاز مناوش آنتت شدو پد سیگار و چلیما یله دین هر جا تماکی ول و بتگی بگندین بن کشه کین و مالانی دیما پرینن.

اعیدو: ایده سیکه، مال نه ورنه، ته اوشکتگی که حیوان انت نه زانته، حیوان همه زانته که تماک زار(جور) داریت پمیشا تماکی بتگا، نه ورنه.

بیرگ: ایدو تروزاک شه تی هبران بازوش بوتون کوله دین که دوارگ سیگارو چلیم مه کشین.

عزیزین وانندگان!

- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.

- سبخی نوکین کلیمانا سیایگ بکنت.

پنچ دل بیت و هر دلي گون وت په سیگارو چلیمی ضرر و تاوانی باروا هبریدیت.

عزیزین وانندگان!

دو وانندگ یکی بیرگ و آدگه ایدوی ناما به وتی سرابلیت و ای سبخا په برزین توارى بوانت. سوج و پرسى قید:

سوج و پرسى قید ایش انت: کدی، گجام، گجانگو، چنت، چنکر، پچی، پرچیا، چون، چی وړا، چنکس ودگه

گجا، گجانگو، چی، پچیا، گُج، کدین

کدی آتگیت؟ کى شتگیت؟ گجانگو شتگیت؟ چون آتگیت؟ پچی آتگیت؟

- سبخا بوانت و جائیکه سوجین قیده گندت به وتی کتابچهان بلکت.

- چیزیکه انون گشتکه بیت په جوانی بلکت، ټک، کامه، سوالیه و ندائییه علامهانا بلت.

- سی وانندگ په رون:

اولی په سیگاری ضرر و تاوان

دومی په چلیمی ضررو تاوان

- چیزیکه انون گشتګه بیت په جوانی بشکنت ورنډا جستانی پسوا بگشت.

۱. په اولی وارا تماک به گجا کشتګه بوت؟

۲. کئ وشه گجا به گجا تماکی توما برتنت؟

۳. تماک چونین بلګ داریت؟

۴. شه تماکئ دوتا په انسانا پیدګه رسیت یا ضرر و تاوان؟

۵. سیګاری و چلیمي به گجا سیګار و چلیم کشتګه نه کنت؟

- سئ واندګ په رون چیزیکه دیما شه جستان گشتګ بوت یکوار دګه شه برېګشیت.

- ګون ای کلیمان یک یک جمله جوړ بکنت.

کدی

ګجام

ګجانګو

چنت

چنګر

- سبخئ ای بارا تماکئ زار (جوړ) نیکوتین و پنزوين په انسانی بدناسک تاوان دارنت،

تماکئ زار شه دپ و پوزی راها به بد نارسنت دیر یا زوت په مردما سکین نادر وایی

ودیه بیت، په رون په برزین توارې بوانت.

بن چمګ

- بلوچیئ زوان راهبند، ع. پھوال ۱.۱. ج علومي اکادمي هجري شمسي ۱۳۶۲ سال.

- بلوچیئ متل ګالوار. نزار و پولکار ولی محمد رخشانی.

- بلوچیئ ګالبند، ع. پھوال.

- سید گنج "سید هاشمی".

- براهدارین پل شه بلوچیئ لبزانکئ باګا. ع. پھوال هجري شمسي ۱۳۶۶ سال.

- بلوچی بوانین عبدالکریم "راجی".

بزانت بلد

مانا	گال	مانا	گال
درخت	درچک	چیر	پنهان
گاز	گیس	بخشا یوک	رحمان
سببه بیت	وجه بیت	ذکر، دعا	ورد
دریابانی	رودانی	امانت دار، باوری واوند	امین
کار، مشکولی	کاسی	سوغات	تیکي
خراب، نابود	ناخست	پیغمبر	رسول
دوامی نه داریت	موندی نه داریت	کیامتی روچا	آخری روچا
باز بوتن، برکت	وی	نیک نام	وشنام
کلپی ودروگ	چوتی	پوره کرتگ	بوجتگ
دود، رسم	داب	پاس و زمانگا	دوروباریا
متل	گالوار	کتره وپاسی	دَمی
کسانو کین نانی	پوچک	رو، ارزش	کدر
چیزیکه ودی مه بیت	غات	نادار	نیستگار
ذخیره، پسان	کنپی	په دروگین آپ	گوراپگ
ستای وپه زانت	په برزین چمی گندیت	دو رو	دودیم
زانتکار	دانندگ	جوان، زبر، پسند	وش
اندازه‌ی	کچانی	بی واک و توکین	بی وسین
چیزیکه گیت	گروکین	پازاب مه کنت	مه جورینیت
مچین	دُراین	اجتماعیین	سماجیین
مچین	درستین	کار، مسوولیت	زمه واری
جوړین	دُراین	گندگین کار	رد کاری
مچین	تیوگین	چوتین راه	رد راهی
مچین	گرد	آسر، آخر	پای
ساز و سروز	زیمل	کلپی ودروگ	دروه بازی
موندگرتن، منتن	برجا مانگ	برز برتن، باپ داتن	شات و باپ

گال	بزانت	گال	بزانت
کردی	کاسی	نندونیاد	جاگه و هند
بنیادین	اساسین، اولین، سری	هیل زرتن	یات گپتن
کاریین	مزنین، بازین، جوانین	نه شموشن	بی هوشه نه کنن
کلات	مزنین بان و ماری	برازیت	زبیه دنت
همسروگ	همپل، همسایگ	بن چمگ	اولسر
کدر	رو، ارزشت	مردمگری	جوانین خو
کرزیت	رو داریت	ناغدین	ناپاین
وشنود	وشحال، منت وار	شان	فخر، سربرزی
نپتین	تیلین	کپ و باس	باس و هبر کرتن
تیلوک	تیرلټ، پایگ	بورغم	بی توپیر، به من چی، بی پروا
کونټ	ایرگیج	داب	رواج
گوالک	مزنین پیلک شه مودیا پمگا	رُستگ	مزن
تورگ	کسانین پیلک شه شه مودیا پمگا	وش وش	کرا کرا
شیکین	آرتی جاگه	کالک	پمگی درچک
چَرک	وسیلی که پندانگاشه پمگاگیت	چر	رستنی وسیله
جَلک	رستنی وسیله	زَد	زراب، بازین تاثیر
جان درا	لوچ	وانگ	مطالعه، وانتن
گوستگین	دیمی وده	دور وباری	زمانگ
دُرایی	جوړی	آسر	پا، گلر سر
مه شموشیت	بی هوش مه کنت	وراک	خوت، ورگی
سون	نیمگ	ساجو	تیار
کیچ	یگجائین گوازی گواړوکا	کبلپی	یگجائین گوازی
خسین	گوازی انت	تروزاک	ماسی گواری یا پسی گواری زاگ
نیکوتین	زهردارین چیزی		

معارفی ترانه

پادبیت مزن و گوند په نپ و کار معارف
آبات بساتت درو دیوار معارف
بترا کینت دلانا بکنت خون جگرانا
شاداد بساتت گل و گلزار معارف
خون بنت دل وکپ جگر و چم بنت کور
باکی نی که سبز مانیت چمن زار معارف
ما علمی گنوک و ادبی اشخی جنوک
پروا، نه انت ما را چه شنزار معارف
پروانه سپت هستن و پروانه ډولا
سوچن پروبالا ناگون نار معارف
ما تنگ و گت هسک و هینار زوانن
کورن پما چمگ و ابشار معارف
اپسوز که هست "سرمچار" یک نیسی ترا
کمنت که بکني ندر بدر بار معارف